

DORU NASTASĂ

**O PROPUNERE PENTRU UN
SINOD AL UNITĂȚII CREȘTINE**

**AGENDA ȘI ORGANIZAREA UNUI
SINOD PENTRU UNITATEA CREȘTINĂ**

„Un Domn, o Credință, un Botez”

București - 2024

© Doru Nastasă

<https://www.unitateaortodoxa.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NASTASĂ, DORU

**O propunere pentru un Sinod al Unității Creștine : agenda și
organizarea unui Sinod pentru Unitatea Creștină / Doru Nastasă. –**

București : Smart Publishing, 2024

Conține bibliografie

ISBN 978-606-068-081-9

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	5
I. Introducere.....	7
II. Dimensiunile problemei unității creștine.....	15
1. Structura unei discuții a Bisericii despre Unitatea Creștină	15
2. Calitatea problemei	16
3. Definiție și problematizare.....	17
4. Soluția teologică	19
5. Soluția logistică	26
6. Acordul-unitatea Bisericii în dialogul ecumenic	31
7. Un program/agendă pentru discuția problemei. Lista de puncte ale discuției.....	34
8. Sinodul din Creta raportat la un Sinod autentic pentru Unitate Creștină.....	35
III. Un Sinod al Unității Creștine. Agendă și organizare	55
1. Fază pregătitoare	55
2. Sesiune #1 - Soluția teologică	56
3. Sesiune #2 - Soluția logistică.....	56
4. Sesiune #3 - Acordul-unitatea Bisericii și Sinodul din Creta	57
5. Sesiune #4 – Următorii pași ai Ortodoxiei în dialogul ecumenic.....	57
6. Un document pentru unitatea Bisericii asupra subiectului unității creștine.....	58
7. Un apel la organizarea unui Sinod pentru Unitatea Creștină.....	59

Bibliografie pentru Sinod.....69

CUVÂNT ÎNAINTE

Diferența actuală de acoperit pentru unitatea creștină este una mare, atât teologică, cât și în management. Și nu va fi acoperită în inerție istorică. Și e timpul pentru ca Biserica să discute autentic ce se întâmplă greșit în Ecumenism și ce trebuie să rezolvăm pentru a soluționa această problemă. Volumul parcurge pe scurt dimensiunile problemei, punctând doar câteva idei despre acestea. Pe larg, dimensiunile problemei sunt tratate în bibliografia aferentă, volumul curent dorind să agreghe toate propunerile aduse pe temă într-o singură lucrare, care să adune și să lege teologia propusă într-o propunere concretă de soluționare, în plenitudinea Bisericii, a acestei probleme, într-un Sinod.

Mișcarea Bisericii se face prin analiză și nu prin inerție sau prin autoritate ierarhică exercitată greșit. Sinodul din Creta trebuia să fi dovedit stăpânire a discuției și nu să aducă un document oscilant, care doar și-a manifestat și exprimat fragilitatea, neputința și nevoia de sprijinire în protestantism. Ortodoxia are nevoie de un Sinod care să arate că stăpânește discuția, nu de o listă de incertitudini într-un document care spune în mare că nu știe ce să facă pentru a rezolva problema unității creștine.

Structura unui document și propuneri precum cea din Creta referitor la unitatea creștină trebuia să fie cu totul alta. Trebuia să acopere pe scurt calitatea problemei, definiția și problematizarea acesteia, direcții pentru o soluție teologică și logistică, direcții de management, statusul actual general, teologic și logistic. O propunere de document pentru analiză și acordul-unitatea Bisericii legat de unitatea creștină trebuia să arate cu totul altfel. Aceasta este structura corectă de construcție a unei discuții despre unitatea creștină, în care definiția și calitatea problemei, soluția teologică, logistică,

agenda discuției, sunt corect puse în discuție și nu expediate undeva într-o inerție în care istoria nu a oferit un răspuns structurat la aceste puncte.

Volumul este o propunere și o solicitare pentru un Sinod al Unității Creștine, propunând toate dimensiunile acestei discuții, alături de bibliografia necesară. Propunerea pentru un Sinod al Unității creștine este adresată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și întregii Biserici, pentru a lua în considerare deschiderea discuției către întreaga Biserică și pentru a dăruii Bisericii un fundament corect pe care să construiască această inițiativă.

Doru Nastasă,
București, 2024

I. INTRODUCERE

Câteva idei, aduse de următoarele citate, stau la baza unei soluții pentru unitatea creștină:

„Mișcarea ecumenică nu ar putea să contribuie la refacerea unității Bisericii lui Hristos *decât dacă Ortodoxia ar dezvolta o teologie care să impună, în mod convingător, adevărul integral și deplin eficient al lui Hristos întregii lumi creștine*. Căci acest adevăr nu se poate constitui din învățături *contrastante*.”¹ (Pr. Dumitru Stăniloae)

„Așa cum recunoștea teologul ortodox John Meyendorff, *“Biserica Ortodoxă a eșuat în a-i converti pe toți ceilalți creștini la unica Biserică a lui Hristos”*[38] (s.n.). Meyendorff pune această ratare a misiunii Bisericii pe seama *„incapacității Bisericii Ortodoxe de a exprima mesajul într-o manieră eficientă*, cu suficientă dragoste pentru a face adevărul dur acceptabil de către toți cei ce nu îl știu”[39].”² (John Meyendorff, *Catholicity and the Church*, Crestwood, NY, St. Vladimir’s Press, 1983, p. 11).

Ion Bria spune: „Noi vrem să reținem din aceste critici și discuții ideea pozitivă că *este nevoie de o dezbatere generală asupra Ecumenismului*. (...) Desigur, această dezbatere *trebuie să fie pregătită*. (...) O discuție polemică, improvizată, neconcertată, ar fi

¹ *Ortodoxia și internaționalismul religios*, preluare din *Omagiu memoriei părintelui Dumitru Stăniloae*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994.

² În Mihai-Silviu Chirilă, *Implicații eclesiologice ale aprobării documentului eretic Declarația de la Toronto de către pseudosinodul din Creta*, <https://ortodoxinfo.ro/2017/05/19/implicatii-elesiologice-ale-aprobării-documentului-eretic-declarati-a-de-la-toronto-de-catre-pseudosinodul-din-creta/#sdfnote39sym>.

nocivă pentru educația ecumenică a tuturor.”³

Teologia ortodoxă actuală nu face față acestei discuții universale despre unitatea creștină și nu știe să o gestioneze. Acestea sunt semnalele din toate părțile legate de această problemă. Ideile majore care sunt regăsite în aceste paragrafe sunt că teologia ortodoxă nu poate astăzi să acopere deplin acest subiect, că este nevoie de o dezvoltare și extensie teologică pentru soluționare, și o a doua este că este nevoie de o discuție largă a Bisericii, de o adunare și o analiză extinsă, pentru a putea cuprinde această problemă. Mari teologi ai Bisericii, părintele Stăniloae și părintele Bria, propun pentru direcționarea Bisericii o nouă teologie, o dezvoltare teologică, dar și o analiză și o dezbateră a Bisericii, o adunare și un Sinod, în care să se dezbată problema unității creștine.

Direcțiile propuse de părintele Stăniloae și de părintele Bria sunt fundamentale pentru soluționarea unității creștine. În toate lucrările aduse pentru subiectul unității creștine am urmat aceste două direcții majore, a unei *dezvoltări și extensii teologice*, mai eficiente, construită diferit față de abordarea istorică (aducând suplimentar o parte de argumentare formală, analiză teologică suplimentară, comunicare, integrare exterioară), a unei analize suplimentare de management pentru Ecumenism (prin definirea unui program ortodox pentru managementul dialogului ecumenic, nefiind acoperită corect astăzi această zonă) și a unei problematizări autentice a ce problemă rezolvăm în unitatea creștină. Și toate acestea sunt necesare pentru *o analiză și o dezbateră largă de către întreaga Biserică a unei astfel de propuneri*.

Teologia propusă în toate volumele aduse pentru tema

³ Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, p.141.

unității creștine este o actualizare a teologiei ortodoxe din zona dialogului ecumenic, special pentru acesta. Dacă aceste componente (management, argumentare, analiză suplimentară, management organizațional, comunicare, integrare exterioară, altele) nu sunt corect exprimate în soluția ortodoxă pentru unitatea creștină, dacă nu au o componentă de soluție corect definită și la un nivel de calitate corespunzător, atunci componentele care trebuiau să fie prezente într-o soluție nu sunt de fapt viabile. Presupunerea că tezele ortodoxe au suficientă informație, analiză și argumentare pentru convergență este cea care conduce astăzi greșit Ecumenismul ortodox. La fel, presupunerea că teologia poate acoperi actual și discuția despre managementul unei astfel de inițiative, este greșită.

Soluția unității creștine va fi în mare la nivelul informației teologice, nu la nivelul logisticii dialogului și nici a teologilor. Cumva această listă largă de presupuneri din dialogul ecumenic e între primele în discuția despre unitatea creștină. Cine garantează că dogmatica doar prin sine și prin istorie are puterea de convergență? Asta este doar o presupunere. Și lipsa de exprimare a acestei presupuneri ascunde o incapacitate de management. Cumva, oricum întoarcem privirea în discuția despre unitatea creștină, tot la un management mai solid și responsabil al discuției ajungem. Aceste presupuneri largi legate de soluționare, presupuneri care însoțesc permanent discuția, prejudiciază de fapt toată inițiativa dialogului ecumenic. Pentru că nu sunt corect exprimate și articulate pentru a fi înțelese, asumate și soluționate, și ascund de fapt probleme care nu ar trebui acoperite, ci ar trebui să fie soluționate. Ar trebui să fie acoperite printr-o soluție teologică și logistică autentică. Prin informație, și nu printr-o comunicare în exces sau prin factorul uman.

Un manager responsabil nu ar permite ca probleme majore să rămână nearticulate, nedescoperite, neurmărite spre soluționare.

Și ce se observă în Ecumenism este o listă lungă de probleme și presupuneri, nearticulate corect. Și teologice, și logistice, și de problematizare generală. Aceasta este realitatea actuală a Ecumenismului. Și trebuie să ieșim din acest vid de management al Ecumenismului. O deblocare autentică va fi printr-o abordare de management, care să exprime corect problemele și presupunerile actuale. Acolo se ascunde soluția unității creștine, în toate aceste presupuneri și probleme neadresate istoric. Și acolo va trebui să o descoperim.

Și pentru a rezolva astfel de probleme bimilenare ce avem nevoie este de perspective noi, care nu vor fi găsite în circuitul teologic istoric, ci doar în Biserică. Pentru că problemele de management vor fi ușor exprimate și adresate de un manager (chiar dacă au o natură teologică), pentru că primatul va fi înțeles ușor de un expert în management organizațional, pentru că Filioque va fi deblocat mult mai ușor de un argumentator (care are și alte perspective la dispoziție decât cele dogmatice), pentru că problemele de argumentare din teza protestantă vor fi deblocate mai ușor prin argumentare, pentru că problema conceptului ortodox „tradiție” (de exemplu) e la nivel de comunicare, care trebuie refăcută, pentru că sunt probleme care pot și trebuie adresate altfel. Și asta implică deschidere și alte perspective, exterioare teologiei. Pentru că, dacă vom bloca soluționarea unității creștine într-o perspectivă ultrateologică, ultraistorică, nu se va întâmpla nimic niciodată în dialogul ecumenic. Iar, dacă nu avem scrisă pe hârtie poziția argumentativă față de catolicism și protestantism, nu vom putea niciodată să susținem ca întreg argumentul ortodox, și nu vom vedea că prima teză de discuție cu catolicismul nu este primatul, ci este unitatea și ruperea Bisericii.

Și toate acestea sunt un exercițiu de deschidere a circuitului teologic către exterior. Și implică o altă abordare, mai flexibilă

decât cea istorică. Pentru că, dacă un manager reușește să articuleze problemele, presupunerile, managementul și să direcționeze în soluționare, nu e acesta un progres? Pentru că, dacă un argumentator reușește să așeze argumentativ teza protestantă, nu e acesta un câștig? Pentru că, dacă un manager de program aduce un program de management viabil pentru dialogul ecumenic ortodox, nu e aceasta un alt câștig? Pentru că, dacă pentru primat se aduce și o perspectivă argumentativă și de management organizațional, nu e aceasta o convergență?

Această discuție despre unitatea creștină are nevoie de o susținere multiplă, multidisciplinară, și nu de o optică obtuză, doar dogmatică. Este de departe o discuție multidisciplinară, care e doar monopolizată greșit astăzi. Soluția unității creștine e în Biserică, nu în circuitul teologic istoric. Este într-o zonă multidisciplinară. Discuția despre unitatea creștină nu poate fi redusă la un manual de dogmatică.

Teologia propusă în toate lucrările aduse pe subiect presupune o deschidere largă teologică în alte zone nespecifice teologiei, în zone de intersecție, în care sunt localizate de fapt problemele dialogului ecumenic, și care au instrumentele necesare pentru a asigura eficiența necesară unui dialog și convergență argumentativă. Este clar că în dialogul ecumenic sunt niște zone neacoperite istoric de dogmatică. Și exact în acele zone sunt problemele din dialogul interconfesional. Dacă ne uităm atent la specificul problemelor din dialogul interconfesional se vede că primatul e într-o zonă de management organizațional, protestantismul într-o zonă de argumentare, că adunarea acestei discuții este un exercițiu larg de management.

Și degeaba avem o inițiativă legitimă, dacă avem o implementare greșită în toate dimensiunile. Degeaba dialogul ecumenic este o direcție legitimă a Bisericii, dacă ce se întâmplă la fața locului

e doar un cumul larg de greșeli, dacă implementarea acestei inițiative este doar un ad-hoc, cu niște consecințe și acte de neacceptat.

Ce trebuie să facem astăzi legat de unitatea creștină este să părăsim inerția istorică de soluționare teologică și de management. Trebuie să reușim să vedem mai departe de istoria teologică. Pentru că nu câteva nuanțe și virgule teologice vor fi soluția unității creștine, ci o nouă abordare teologică, dedicată dialogului. Ce spune părintele Stăniloae poate fi extins foarte larg într-o teologie a necesității unei dezvoltări și extensii teologice dedicate dialogului ecumenic, a unui prezent și viitor teologic care să asigure necesarul de eficiență pentru dialog, dar și a unei limitări istorice care nu poate de fapt să asigure acest lucru, și care obligă o abordare printr-un circuit exterior teologiei istorice. Pentru că în această observație despre „eficiență teologică mai mare” se regăsesc trecutul, prezentul, circuitul teologic istoric, instrumentele istorice prin care s-a încercat obținerea convergenței creștine și instrumentele disponibile actual pentru acest lucru. Și toată această adunare a discuției nu se va putea obține și depăși decât într-un Sinod, într-o discuție largă. Această inerție istorică nu poate fi depășită decât depășind blocajul instituțional teologic actual, într-o discuție extinsă. Un Sinod pe subiectul unității creștine trebuie să fie un Sinod al certitudinii, al clarității, al înțelegerii a ce facem pe problemă, o dezbatere multidisciplinară. Care are ca obiectiv să alunge incertitudinea și neclaritatea istorică din această zonă.

O decizie responsabilă pentru o problemă bimilenară ar trebui luată în acest mod, printr-o analiză a Bisericii. Nu pe presupuneri. Asta zice de fapt părintele Bria. Un Sinod și o decizie milenară se fac și se iau pe baza unei analize. Unitatea creștină are astăzi în Biserică suficient de multe instrumente pentru a putea fi rezolvată. Unitatea creștină are astăzi o soluție în Biserică. Este o problemă care astăzi poate fi rezolvată. Este o problemă care poate fi

înțeleasă, a cărei anatomie poate fi precis descoperită, și pentru care se pot găsi și direcții, se poate asigura și o problematizare, se pot aduce și contribuții, în toate direcțiile necesare de soluționare. Sinodul din Creta nu a reușit să aducă necesarul de analiză pentru dezbateră, pentru a se lua responsabil o decizie cu privire la unitatea creștină.

Ca pași concreți pentru rezolvarea unității creștine asta trebuie să facem, să reluăm discuția, să reluăm firul discuției și să parcurgem metodic, nu prin presupuneri, toți acești pași de soluționare, nu doar prin perspectiva dogmatică, istorică, nu doar în inerție, nu recapitulând în neștire capitolele teologice din manualele de dogmatică, nu parcurgând rețetele teologice istorice. Pentru ca nu cumva sărind pașii de problematizare prin presupunerile istoriei, sau prin diferite autorități, să ajungem în aceeași stare în care nu avem o soluție, dar totuși mergem înainte fără să înțelegem ce facem. Astăzi trebuie să ne oprim, să înțelegem ce problemă rezolvăm în această discuție și ce instrumente avem la dispoziție pentru a o rezolva.

Capitolele următoare explică foarte pe scurt dimensiunile de problematizare, soluția teologică, dar și cea logistică (de management), dimensiunea de acord-unitate a Bisericii, indicând cum ar trebui abordată o astfel de discuție. La fel, propun o dezbateră largă a Bisericii, aduc o propunere pentru un Sinod al Unității Creștine, care să acopere corect această discuție. Și propun o bibliografie care poate fi folosită în dezbateră, bibliografie care explică pe larg toate punctele adăugate pe scurt în acest volum.

Discuția despre unitatea creștină trebuie astăzi adunată. La fel, Biserica trebuie adunată, pentru a se aduce necesarul pentru soluționare, analiză și unitate. Asta spun în mare părintele Stăniloae și părintele Bria. Și asta putem să o facem doar printr-o problematizare, dezvoltare teologică și într-un Sinod. Și astăzi doar se

amână la nesfârșit ceva ce trebuia făcut la începutul Ecumenismului. Analiza problemei și discutarea acesteia trebuiau făcute acum 100 de ani, nu astăzi.

II. DIMENSIUNILE PROBLEMEI UNITĂȚII CREȘTINE

1. STRUCTURA UNEI DISCUȚII A BISERICII DESPRE UNITATEA CREȘTINĂ

Cât timp nu există o analiză structurată a problemei unității creștine și o analiză de management, cum mergem în Ecumenism? Aceste documente structurale ale discuției susțin corect decizia Bisericii și trebuiau să fie fundamentul Sinodului din Creta. De la documente de analiză trebuia pornit în discuția din Creta, și nu de la o inerție asumată implicit ca direcție. Documentul de la Sinodul din Creta nu e acceptabil în Ortodoxie, ca abordare și direcție. Nu așa se direcționează Biserica. Biserica nu poate fi mișcată prin astfel de abordări și prin decizii negândite. Pentru a aduce o direcție Bisericii pe subiectul unității creștine trebuie reluată discuția în toate dimensiunile acesteia.

Care sunt dimensiunile discuției unității creștine?

1. Calitatea problemei
2. Definiția și problematizarea
3. Soluția teologică
4. Soluția logistică
5. Agenda și programul discuției
6. Statusul actual al Ecumenismului, Sinodul din Creta.

Capitolul parcurge foarte pe scurt aceste dimensiuni. Subiectele sunt abordate pe larg în bibliografia lucrării, propunerea pentru un Sinod al Unității Creștine urmărind doar menționarea acestor dimensiuni și câteva idei principale legate de acestea.

2. CALITATEA PROBLEMEI

De ce în discuția despre problema unității creștine trebuie să plecăm de la calitatea acesteia? Deoarece este o problemă cu impact larg, pentru care trebuie să înțelegem locul acesteia în lista de probleme ale Bisericii.

Unitatea creștină este o problemă de Sinod Ecumenic. Calitatea acesteia de problemă ecumenică este justificată de complexitatea (suntem astăzi la peste 2 milenii de când se încearcă soluționare acesteia), impactul (afectând întregul creștinism neortodox), răspândirea acesteia în mai multe dimensiuni, teologică și de management.

Unitatea creștină are nevoie de o abordare ecumenică. Are nevoie de o definiție, de o problematizare, de o aducere a dezbaterii și analizei acesteia în sobornicitatea Bisericii. Astăzi, după două milenii, nu avem problema corect cuprinsă, articulată precis. Și de aceea este nevoie de o înțelegere precisă a ce problemă rezolvăm, a naturii și importanței acesteia, pentru a o putea adresa corect, pentru a evita purtarea acesteia timp de secole și milenii, nesoluționată.

Problema unității creștine trebuie deschisă spre soluționare către întreaga Biserică. Mileniile care au trecut peste această problemă ne arată că există un necesar de soluționare care trebuie văzut în plenitudinea Bisericii, care nu ar trebui monopolizat sau soluționat în izolare. Astfel de probleme au fost tratate istoric de Biserică în Sinoade Ecumenice.

3. DEFINIȚIE ȘI PROBLEMATIZARE

Definiția problemei unității creștine trebuie să aibă dimensiunile majore ale acesteia, teologică, argumentativă, analiză, dar și constrângerea temporală istorică, fiind o problemă deschisă, nerezolvată istoric. Problema unității creștine este că istoria nu a reușit să aducă o convergență argumentativă în argumentele teologice interconfesionale. Este localizată la nivelul argumentelor și argumentării teologice.

Ce presupune mai exact soluționarea problemei? Presupune validarea, dar și invalidarea unor căi argumentative, folosind nu neapărat instrumentul dogmatic (care încearcă o invalidare argumentativă, dar folosind consecințe dogmatice). Pentru soluționare, ar trebui dezvoltate o metodă și o organizare argumentativă, care să reorganizeze întreaga argumentare ortodoxă, specifică dialogului ecumenic. Alături de această metodă și organizare argumentativă, mai sunt necesare analiză, comunicare, integrare exterioară, care să fie așezate toate într-un cadru corect de management.

Factorii și variabilele discuției despre problema unității creștine sunt sursa/destinația, comunicarea, informația teologică, factorul uman. Între aceste variabile trebuie găsită localizarea problemei. Problema este la sursă, în calitatea informației teologice ortodoxe. Și presupune o creștere a calității informației, în special în zona de argumentare. Nu este o problemă la destinație. De aceea trebuie rezolvată într-un Ecumenism intern, care să aducă la nivelul informației teologice necesarul de soluționare, și nu mutată soluționarea de la nivelul argumentării la nivelul teologilor și a unui dialog.

Degeaba vom implica nenumărați teologi pe o problemă în dialogul ecumenic, dacă nu reușesc să aibă o perspectivă argumentativă și nici perspectiva de management necesare acestei discuții.

Numărul mai mare de teologi din dialogul ecumenic nu va ajuta niciodată discuția, doar va acoperi și va conduce într-o direcție greșită de soluționare. Forța brută (dialog sau teologi) nu va putea compensa niciodată necesarul de argumentare sau de management (de exemplu) al dialogului ecumenic, necesarul de expertiză complementar discuției, exterior circuitului teologic istoric.

Unitatea creștină e altă discuție decât dogmatica și teologia istorică internă. Avea nevoie de o catedră teologică dedicată care să acopere toate aceste dimensiuni ale discuției. Pe acest subiect trebuia un specialist în unitate creștină, nu atât în dogmatică. Această zonă a dialogului ecumenic trebuia gândită și acoperită distinct, într-un efort al Bisericii, fiind o secțiune și o problematizare foarte largă, fiind cu totul altă discuție decât dogmatica istorică. De aceea se pretează și este subiectul unei noi secțiuni teologice dedicate dialogului ecumenic și care va cuprinde o abordare sistematică de rezolvare a tuturor problemelor convergenței externe. Dogmatica a acoperit istoric convergența internă, iar această secțiune teologică va avea ca obiect acoperirea convergenței externe, complementar dogmaticii istorice.

4. SOLUȚIA TEOLOGICĂ

Soluția naturală și firească a unității creștine e o dezvoltare teologică. Unitatea creștină va fi adusă prin înțelegerea modului în care se poate aduce această dezvoltare. Și acesta este subiectul autentic al unui Sinod, o dezvoltare teologică unde să se poată debloca dialogul ecumenic, și care să poată aduce convergența în argumentul creștin.

O dezvoltare teologică implică o definiție a problemei, o problematizare, un audit asupra limitărilor actuale, direcții de soluționare (argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, altele), implică o analiză detaliată și o refacere a analizei tezelor istorice din dialogul ecumenic, dar și o propunere nouă de soluție teologică. Și egal același lucru trebuie făcut pentru cadrul de management-logistic al dialogului ecumenic, care are nevoie de o abordare similară, Ecumenismul actual fiind doar ceva neorganizat corect la nivel de management. Și întreaga discuție, auditul istoric, problematizarea, soluția teologică și soluția de management sunt subiectul unei discuții largi a Bisericii.

Orice dezvoltare teologică va trebui să acopere acest 20-80% din necesarul problemei, însemnând o problematizare, direcții-strategii de soluționare și contribuții efective de analiză, orice în acest interval fiind un progres în discuție. Și ar trebui să încercăm să avem și o optică în care să tratăm această problemă ca una complet nouă în care ar trebui să rezolvăm totul de la capăt. Pentru că vom ajunge mai repede la niște concluzii coerente, nemaifiind prinși în diferite limitări istorice. Istoria nu a avut acest avantaj actual al unor perspective de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară. Asta este diferit astăzi față de istorie. Și unitatea cu istoria nu exclude o nevoie de actualizare teologică folosind ce este disponibil în aceste

timpuri. A lucra pe această problemă folosind o abordare de la zero s-ar putea să fie o abordare mult mai productivă decât continuarea unei inerții istorice. Cumva teologia propusă e o actualizare a întregii teologii din zona dialogului, într-o astfel de abordare.

Ca principală cerință teologică a dialogului, în dialogul ecumenic trebuia mers cu *o metodă și organizare argumentativă*, nu cu manualele de dogmatică. Soluția teologică a convergenței argumentului creștin este în mare o soluție argumentativă, în argumentare, soluție care are nevoie adițional de analiză, de comunicare și de o integrare exterioară mai bună.

Dogmatica este știința care stăpânește adevărul. Adică valoarea de adevăr a unei propoziții, legat de sensul ei pentru viața în Dumnezeu. Ce trebuia pentru dialogul ecumenic nu e legat de dogmatică. Era să căutăm în inventarul de tehnici de argumentare ceva potrivit pentru susținerea fiecărei teze. În mare pentru dialogul ecumenic asta trebuia să facem diferit, să schimbăm abordarea de argumentare în mod radical. Și ca să faci argumentare la acest nivel, pentru convergență, trebuie să știi foarte bine aparatul de argumentare disponibil, și să poți găsi strategia potrivită de argumentare pentru fiecare subiect al dialogului. În dialogul ecumenic trebuia să facem ordine în argumentare și nu doar să continuăm cu suportul dogmatic istoric, insuficient dezvoltat argumentativ.

Dogmatica e o știință care stăpânește concluzia argumentului, însă care nu a dezvoltat instrumentul de argumentare folosit. Ce se face în dogmatică este diferit de o abordare argumentativă în dialogul ecumenic. O teză argumentativă are o cu totul altă abordare și mentalitate față de tezele dogmatice istorice. De asta sunt un fel de capitol dedicat în teologie, fiind o dezvoltare și o extensie teologică specifică. Și dialogul ecumenic solicită la maxim argumentarea, și nu atât dogmatica. Și din punctul de vedere al argumentării tezele dogmatice actuale sunt departe de o relevanță argumentativă și de o

structură care să poată aduce convergența, fiind axate pe calitatea adevărului, pe concluzii, nu pe calitatea argumentării în general. Argumentarea este cea care asigură validitatea sau invalidarea unei căi argumentative, nu doar dogmatica. Dogmatica încearcă să facă asta prin consecințe dogmatice, folosind un subset specific de argumentare, dogmatic.

Ce trebuia dezvoltat pentru dialogul ecumenic era o metodă argumentativă, care să dezvolte o extensie teologică argumentativă, folosind instrumentul argumentării, pe tezele dialogului ecumenic. În lucrarea „*Soluția argumentativă a unității creștine*” am propus o astfel de metodă, alături de o organizare argumentativă a argumentului ortodox, a tezelor dialogului ecumenic. Trebuie să reușim în dialogul ecumenic să simplificăm discuțiile istorice într-un singur slide (sau într-un număr redus de slide-uri), pe fiecare subiect, pentru a ușura discuțiile teologice. Și asta încearcă să facă metoda și organizarea argumentativă propusă. Și convergența argumentativă nu este obiectul dogmaticii prin excelență, ci al argumentării. Pentru că obiectul dogmaticii este corectitudinea semanticii, a adevărului propoziției-concluziei teologice, iar obiectul argumentării este consolidarea argumentativă, validarea și invalidarea argumentativă.

Când mergem în dialogul ecumenic, trebuie să mergem cu o poziție argumentativă, pe un număr limitat de puncte. Undeva între 3-5 puncte majore câștigate dintr-o poziție argumentativă se va obține convergența creștină. De asta nu are sens să răspândim dialogul și discuția în nenumărate direcții, și are sens să avem o abordare de argumentare extrem de organizată, pentru a putea potența convergența pe o bază, pe un număr redus de puncte. Pentru că aceasta va fi de fapt fundamentul unei convergențe generale. Și când se discută un punct teologic, trebuie susținut în cadrul întregii poziții argumentative, pentru a susține întregul argument, nu doar ceva rupt de argumentul major, al argumentului ortodox ca întreg.

Alături de această soluție argumentativă, pentru dialogul ecumenic era nevoie de o refacere și o consolidare a analizei pe diferite teme fundamentale ale dialogului ecumenic (teza unității-rupe-rii Bisericii, primat, Filioque, harul creat/necreat, mărturia harului și a comuniunii, iar pentru protestantism refacerea integrală a tezei, folosind o abordare argumentativă, crearea unor poziții argumentative față de catolicism și protestantism). Această zonă de analiză este cuprinsă în alte lucrări, la fel, menționate în bibliografie.

Dacă ignorăm puțin discuția despre istorie și tratăm problema ca una complet nouă, care trebuie abordată de la zero, atunci ce trebuie să facem? Trebuie să urmărim niște pași de soluționare. Și cumva putem gândi că la nivel teologic, 20% din problemă reprezintă o problematizare, o listă de întrebări, de probleme de rezolvat, fiind nevoie de a crea și de a articula specific această listă; 20-50% reprezintă direcții majore, strategii în care trebuie menționate direcțiile de argumentare, management, integrare exterioară, analiză, comunicare, altele, pentru care e nevoie de a se specifica pentru fiecare despre ce e nevoie și 50-80% contribuții efective în soluție.

80% din dialogul ecumenic trebuie câștigat printr-o teză scrisă, argumentativă, actualizată, adusă de Ortodoxie pe subiect. Și dialogul ecumenic ar trebui să fie locul unor clarificări și înțelegerii generale a unei abordări teologice aduse de Ortodoxie, și nu locul în care Ortodoxia să își construiască la față locului instrumente teologice, o teologie. Opțiunea asta nu e viabilă. Și de asta trebuie o adunare a Bisericii, pentru a aduce această dezvoltare și extensie teologică necesară dialogului, pentru ca dialogul să acopere un 20% și nu să fie nevoit să compenseze un deficit larg, actual. Pentru că deficitul actual de informație, analiză și argumentare al Ortodoxiei e unul major și aici ar trebui căutată soluția unității creștine, nu într-un dialog. Dialogul nu va putea niciodată acoperi un deficit informațional prea larg.

Nu există să vii cu o teză corectă în dialog și să nu fie înțeleasă de un teolog responsabil, catolic sau protestant. Și trebuie să așezăm argumentativ tezele altfel în pagină. Asta trebuie să facem. Și nu să visăm că vom nimeri în dialog combinația argumentativă (care nu a fost produsă istoric, structuri de argumentare care au avut suficient timp pentru a fi încercate în toate dimensiunile și care nu au fost actualizate pentru dialogul ecumenic) și că se va întâmpla o minune la nivel de convergență. Pentru că acest lucru nu se va rezolva astfel, fiind nevoie de o soluție majoră, care să asigure o convergență naturală, stabilă, pentru întregul destin al Bisericii.

Probleme de genul acesta, a unor complexități argumentative largi, nu se rezolvă la fața locului, ci anterior, în teze care să aibă putere argumentativă. O astfel de inițiativă nu se câștigă la fața locului, ci cu mult înainte. Un astfel de dialog nu este în sine un creator al unei teologii noi, un generator de idei robuste, acești 100 de ani dovedind clar că dialogul actual e doar circulara ideilor istorice pe subiect. Și din nou, oricum gândim, un dialog ca acesta trebuie însoțit de o problematizare largă asupra a ce trebuie să se întâmple în acel dialog la nivel de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, management. Adică ajungem din nou la discuția despre cum trebuia să ne pregătim înainte de Ecumenism pentru acesta.

Și ar trebui să ieșim din acest stereotip al unui dialog ca soluție. Pentru că un teolog catolic sau protestant înțelege cu ușurință o teză teologică scrisă, dacă e scrisă corect. Și problema nu este la înțelegerea unei teze care se presupune că va fi rezolvată în dialog, ci în imposibilitatea actuală de asumare a argumentării și structurii ortodoxe de argumentare, care vine dintr-o obișnuință cu alte premise, cu un alt argument, și din lipsa unei explicații largi de argumentare din argumentul ortodox. Unde sunt blocați catolicii și protestanții în asumarea tezelor ortodoxe este în asumarea structurii de argumentare ortodoxă, fiind învățați cu o altă structură cu care s-au

obișnuit, cu anumite premise de argumentare, cu un stil de argumentare, cu o metodă argumentativă. Blocajul este nu la nivel dogmatic ci la nivel argumentativ, chiar dacă efectele acestuia se văd în dogmele diferite.

Și unde va trebui să lucrăm va fi la nivelul argumentării, și nu al dialogului. Va trebui să explică metoda argumentativă catolică și protestantă în mare, comparativ cu cea ortodoxă, și nu atât dogmele. Iar dogmele va trebui să le explicăm alături de metoda argumentativă. Și schimbul rapid de informație și distribuirea informației e unul din cheile reușitei acestei inițiative. Ortodoxia ar trebui să se adapteze la această realitate. Va trebui să atragem tuturor atenția în dialog asupra acestui aspect, pentru ca o atenție asupra dimensiunii corecte care va aduce soluționarea convergenței argumentului creștin să aducă și o responsabilizare dar și o soluție adoptată de toate confesiunile pe subiect.

Oricum ducem dialogul, e nevoie de informație teologică și de o teză, de o dezvoltare teologică în Ortodoxie. Și informația e nevoie să fie accesibilă imediat, online, în mai multe limbi, într-un portal de resurse ortodoxe dedicate dialogului. Oricum, această informație e nevoie să fie disponibilă imediat pentru dialog. Ar trebui să mizăm poate mai mult pe distribuirea informației și pe oferirea de resurse online care să ofere tuturor o vizibilitate largă pentru argumentul ortodox și abia apoi pe un dialog. Pentru că nu neapărat dialogul, ci vizibilitatea informației ortodoxe și calitatea argumentului ortodox vor fi factorul primar de convergență. Poate ar trebui să gândim un Ecumenism imediat, extins, informațional, în care să mizăm pe calitatea informației și pe distribuirea rapidă a acesteia decât pe un dialog personal, care tot cu aceeași informație teologică va trebui să lucreze.

Și dacă datoria Ortodoxiei este să aducă o teză actualizată pentru dialogul ecumenic? Nu este aceasta de fapt soluția firească și

naturală a problemei? Și dacă istoria nu a acoperit și nu poate acoperi această dezvoltare, și este nevoie de o integrare exterioară, de o altă perspectivă pentru actualizare și dezvoltare? Și dacă o astfel de perspectivă solicită o mai mare deschidere teologică? Cumva sunt atât de multe întrebări care cer răspuns, încât întrebarea firească este de ce nu se face o discuție când direcții mari de soluționare sunt respinse și nu pot avea viață pentru că nu sunt discutate. Pentru că până la urmă ce a spus părintele Stăniloae la asta se referă, la o soluție firească și naturală a problemei, care va consta într-o dezvoltare teologică. S-ar putea ca dialogul să fie cvasiînutil în fața unei astfel de soluții.

Toate aceste subiecte din dialogul ecumenic au probleme pentru că trebuie rezolvate în mare prin instrumente din afara circuitului teologic istoric. Acesta este specificul discuției și convergenței interconfesionale, externe, o integrare exterioară. Și va fi acoperit doar printr-o dezvoltare teologică dedicată dialogului ecumenic. Convergența exterioară este alt capitol teologic decât convergența internă, istorică. Și va implica o altă abordare.

5. SOLUȚIA LOGISTICĂ

Ecumenismul este o forțare instituțională în toate dimensiunile, ca soluție teologică, logistică, internă, management, pentru că nu e acoperit de o analiză care să arate problemele de rezolvat și soluția acestora. Și de aceea forțează fiecare dimensiune a problemei, și cea teologică, și cea de management și cea de acord-unitate, internă. Și astăzi e nevoie să asumăm pentru Ortodoxie începutul acestei probleme, un început corect, în care să începem să facem primii pași pentru soluționarea acesteia. Și primii pași încep cu calitatea, definiția, problematizarea, direcții-soluția teologică și logistică.

Reperete teologice și de management ale Sinodului din Creta arată o deusolare generală cu privire la abordare și arată o forțare teologică a subiectului, în diferite acceptări, forțare care își face locul și în sinodalitate. Sinodul din Creta este expresia unei mentalități actuale de abordare a subiectului. Este expresia unei patimi, nu a unei analize. Reperete logistice, de management ale Sinodului din Creta sunt CMB, declarația de la Toronto, adică management protestant asumat de Ortodoxie. Reperete teologice ale Sinodului din Creta nu există, nefiind indicat nimic în Sinod, decât un „blocaj”, care poate fi folosit ca afirmație care indică o neînțelegere a problemei teologice. Reperete Sinodului legate de mișcarea Bisericii arată că o decizie de mișcare a Bisericii e luată prin inerție. Arată un Ecumenism neviabil de la cap la coadă, care nu înțelege ce problemă rezolvă.

Mai rău și mai rău legat de Sinodul din Creta este că nu s-a înțeles problema de rezolvat. Sinodul din Creta a lăsat în urmă un gol de analiză în toate dimensiunile, definiție, problematizare, soluție teologică și logistică, gol care trebuie completat pentru a se putea lua o decizie a Bisericii legat de mișcarea sa. Acest gol istoric care nu

a putut fi acoperit sinodal și prin circuitul teologic istoric este cel care trebuie umplut astăzi pentru a se obține convergență în creștinism.

Mișcarea Bisericii în subiectul unității creștine nu poate fi și nu trebuie să fie decât printr-o analiză. O decizie de calitate nu poate fi subiectul unei expedieri precum în Sinodul din Creta, o expediere care doar afirmă un mers înainte, o decizie de inerție, care nu a înțeles problema și ce trebuia să găsească în fundamentul de analiză al acesteia.

Unitatea creștină se va rezolva întâi în interiorul Bisericii. Nu în afara acesteia. Are nevoie de o mișcare internă largă, pentru a aduce în interiorul Bisericii întâi o soluție viabilă pentru problemă. Accentul Ecumenismului trebuia să fie pe un Ecumenism intern, care să fi reușit să înțeleagă problema și să fi putut să construiască o soluție pentru aceasta. Aici trebuia să ajungem de fapt în Ecumenism, nu într-o dezorganizare generală, universală, nu într-o degenerare largă a discuției despre unitate, nu într-o unitate sincretistă și relativistă, nu în a vedea toate religiile la un loc sub o umbrelă a unui concept de unitate care nu mai ține cont de adevăr. Nu o degenerare de la unitate-adevăr la unitate-sincretism sau unitate-relativism, la alți poli al unității, care nu sunt decât o cădere religioasă absolută, o apocalipsă religioasă universală. Nu să vedem polul opus al unității în adevăr, decorporalizarea semantică a unității și umplerea acesteia cu relativismul și sincretismul universal.

Cadrul general de discutare despre unitatea creștină trebuie schimbat. Această instituție universală, acest Ecumenism actual, care este astăzi mai mult un fel de socialism religios, în care toate religiile au dreptate și au propriile drepturi, trebuie schimbat. Altfel vom ajunge doar la a implementa universal un socialism religios și nu vom aduce creștinismul în adevăr.

Tot ce avem nevoie pentru unitatea creștină, pentru întoarcerea în unitatea Bisericii a protestanților și catolicilor este o abordare coerentă la nivelul dimensiunilor discuției (definiție, problematizare, etc...). Avem nevoie de o instituție cu o coerență largă, care să știe ce are de făcut și ce problemă rezolvă. Nu de inerție. Această coerență trebuie obținută într-o discuție largă a Bisericii. Nu avem nevoie de CMB, nu avem nevoie de speranțe deșarte pentru soluția unității creștine. Dar avem nevoie de adunare și problematizare. Pentru că avem o problemă care nu e încă precis definită, problematizată, formulată și soluționată.

Acesta este Ecumenismul adevărat, Ecumenismul intern, care va discuta intern această problemă în Biserică, și care o va soluționa. Acest Ecumenism este cel care va da viață protestanților și catolicilor. Centrul de greutate al Ecumenismului este de fapt în interior, nu în exterior. Și trebuia mutată atenția de soluționare de la protestanți și catolici la ierarhie și în interiorul Bisericii. Acolo e de fapt soluția unității creștine.

Instituțiile de dialog construite de viziuni eretice, nesustenabile, care nu înțeleg adevărul, care sunt construite pe aceleași patimi care au direcționat istoric ereziile și pe speranțe bolnave, nu vor aduce unitatea dorită în creștinism. Dar da, o instituție ortodoxă care a înțeles problema de rezolvat, care a dezbătut-o, care a reușit să dezvolte într-o zonă de argumentare, analiză, comunicare și integrare exterioară și să aibă un management de program și instituțional autentic, aceea este cea care va reuși să rezolve problema unității creștine. O astfel de instituție în spirit ortodox este ce căutăm pentru misiunea Bisericii. De o astfel de instituție are în mod real nevoie Ortodoxia. Nu de CMB-uri și de speranțe deșarte. La o astfel de instituție ar trebui să ne gândim, și nu la CMB-uri care nu au sens și care nu au produs nimic până acum. CMB nu are sens și coerență la nivel de management. Este o organizație gândită pentru

reconciliere, nu pentru adevăr. E gândit pentru o unitate care are deja niște premise implicite, a egalității. CMB a anulat soluția autentică de soluționare chiar din premise, chiar din propria viziune.

Managementul este astăzi mult mai important decât dogma în această discuție. Pentru că dogma și-a împlinit istoric rostul. Astăzi trebuie să ne gândim ce mai trebuie suplimentar abordării dogmatice istorice pentru a soluționa această problemă. Și asta este o problemă de management, care trebuie să rezolve tot ce nu s-a rezolvat istoric legat de convergența argumentelor interconfesionale. Și abordarea de soluționare e posibil să fie diferită de cea istorică, să implice alte instrumente decât dogmatica istorică. Acest tip de presupuneri, precum că istoria teologică este egală cu soluția unității creștine, că dogmatica doar prin sine va rezolva problema, că istoria și nu viitorul, că doar istoria și nu o dezvoltare teologică va fi soluția unității creștine, trebuie să le verificăm, pentru a nu construi un dialog ecumenic bazat pe presupuneri. Un management responsabil insista pe soluția teologică și ar fi sesizat și atras rapid atenția asupra faptului că tezele ortodoxe sunt incomplete, sunt ineficiente și au nevoie de actualizări în diferite dimensiuni, și ar fi insistat pe o astfel de soluționare, ar fi creat un cadru în care acestea să fie soluționate intern.

Biserica nu se poate ridica în istorie și nu poate supraviețui doar prin dogmă. Are nevoie și de o actualizare în multe alte zone, printre care și în cea de management. Ecumenismul descoperă de departe o mare problemă a Bisericii în zona de management instituțional. Biserica are nevoie de o actualizare la nivel de management, care să facă față unor probleme complexe. Ecumenismul arată o debusolare generală la nivel teologic și de management, o imposibilitate de a muta problema din loc, o imposibilitate de a găsi soluții, de a vedea mai departe de o inerție istorică, care vine din lipsa coerență de management. Vine dintr-o lipsă acută a instrumentului de

management. Și managementul pleacă de la a scrie pe o hârtie lista de probleme de rezolvat, de la a insista pe soluționarea acestora, și de la o abordare a acestora unitară, într-un program de management. Ecumenismul nu are această listă de probleme precis articulată, pentru a se putea debloca pe sine. Și nu o urmărește în soluționare. Și de asta trebuie o abordare de management coerentă, care să nu mai lase la voia timpului adunarea problemelor, a Ecumenismului, adunarea Bisericii, pentru a le discuta și soluționa. Ecumenismul nu a început discuția cu problematizarea, ci doar a continuat o inerție a unei polemici teologice istorice.

În lucrarea „*Soluția logistică a dialogului ecumenic*” am propus un *program ortodox de management al dialogului ecumenic*, cu toate componentele necesare programului. Pentru dialogul ecumenic de o astfel de abordare de management era nevoie, care să fi înțeles încadrarea la nivel de management de program a inițiativei ortodoxe. Iar abordarea de management din această lucrare este completată în alte lucrări în care am încercat să evidențiez problemele pe care încercăm să le rezolvăm, dar și abordarea necesară pentru soluționarea acestora.

6. ACORDUL-UNITATEA BISERICII ÎN DIALOGUL ECUMENIC

Ecumenismul are astăzi o identitate universală mult contestată de Ortodoxie. Este ceva care nu are din partea Ortodoxiei niște coordonate bine definite. Din această cauză, Ecumenismul a produs tulburări largi în rândul credincioșilor și a întregii Biserici, datorită unui șir continuu de acțiuni, afirmații, propuneri teologice, inițiative, care sunt cu totul în afara limitelor Bisericii:

1. Ecumenismul a reușit la nivel teologic să producă nenumărate variante pentru o eclesiologie ecumenistă, bazată pe minimalism, relativism și sincretism.
2. A reușit la nivel de cadru logistic să producă o încadrare cu totul greșită logistică, precum cea din CMB și din declarația de la Toronto. Nu a stabilit un manifest, criteriile de funcționare, în spirit ortodox.
3. A adus nenumărate inițiative de comuniune interconfesionale și interreligioase greșite, precum rugăciunile împreună, împărtășirile interconfesionale, inițiative greșite precum cea catolică de împărtășire a credincioșilor ortodocși.
4. Este un cadru general care degenerază de la un pol de unitate în convergență la unitate în relativism sau unitate în sincretism. Confesiunile protestante se unesc astăzi în CMB, iar crislamul este un exemplu al unui pol de unitate-sincretism, unitate care nu mai ține cont de adevărul religios.
5. A adus tulburare largă în Biserică, împărțind Biserica astăzi într-o tabără ecumenistă și în una antiecumenistă.

Astăzi există această separare implicită în Biserică, una neasumată, nerezolvată, nediscutată instituțional. Astăzi instituția adoptă o poziție de forță, ignorând tot ceea ce Biserica propune pentru un acord-unitate pe acest subiect.

Toate aceste puncte care sunt menționate de către Biserică drept puncte legitime într-o discuție, care făceau parte din cadrul de abordare și soluționare corectă a problemei (nesoluționate însă de instituție), sunt cele vulnerabile și creează tulburare. Astăzi instituția preferă să ignore toate obiecțiile ridicate de Biserică, să adopte o politică de ignorare și sfidare, fără a vedea că este de fapt descoperită deplin în zona de soluționare a discuției.

Nu Biserica și nu poziția antiecumenistă este cea care ridică greșit aceste obiecții. Instituția trebuia să ofere un cadru corect de soluționare, limite corect setate, și să existe un acord și unitate cu Biserica pe toate aceste puncte, în cadrul dialogului intern, natural, firesc al Bisericii, Biserica fiind o instituție a dialogului intern. Astăzi cele două părți ale discuției, partea ecumenistă și cea antiecumenistă, trebuie să se afle la aceeași masă, la o masă a dialogului, pentru a discuta pozițiile diferite, pentru a exista acord și unitate în Biserică pe această problemă.

Un Sinod al Unității Creștine are ca obiectiv obținerea unui acord larg și a unității Bisericii pe aceste puncte. Iar un astfel de Sinod ar trebui făcut în participare largă, pentru că soborul activ al acestei discuții nu este doar ierarhia, ci este un sobor mult mai larg, un sobor extins, sobor necesar acestei probleme de două milenii, răspândite în întreaga Biserică. Degeaba aduni ierarhia într-o sală dacă aceasta nu are analiza și participanții care să asigure o viabilitate a discuției, a analizei și deciziei – adică exact Sinodul din Creta. Conceptul de *sobornicitate* este mult mai larg decât cel propus astăzi de *sinodalitate*, care este doar un monopol decizional ierarhic, care

nu ține cont că decizia Bisericii nu poate fi susținută doar de ierarhie, ci este nevoie de un dialog larg, intern, de analiză în primul rând.

Conceptul Crezului de sobornicitate este unul mai larg, discuțiile istorice ale Bisericii făcându-se întotdeauna cu acest *sobor activ* al problemei și nu doar într-un monopol decizional ierarhic. Deși ierarhia are putere executivă, ar trebui pentru decizie să implice pe cei care pot aduce și contribui la viabilitatea deciziei Bisericii, și să asume că întreaga Biserică participă la unitate, nu doar ierarhia. Această participare de către toți la unitate este sensul real al sobornicității și implică un concept mai larg pentru sobornicitate decât o adunare a ierarhilor. Pentru că sunt nenumărate situații în istoria Bisericii când rolul ierarhiei a fost doar de a dezbate și asuma canonic, normativ, pentru întreaga Biserică, ceea ce Biserica a propus, ierarhia neputându-se erija în unic contribuitor al Bisericii, în toate direcțiile.

7. UN PROGRAM/AGENDĂ PENTRU DISCUȚIA PROBLEMEI. LISTA DE PUNCTE ALE DISCUȚIEI

Pentru discuția despre unitatea creștină trebuie create un program și o agendă a discuției, care să cuprindă:

1. Temele principale: definiție, problematizare, soluția teologică, soluția logistică, unitatea Bisericii, următorii pași ai Ortodoxiei.
2. Punctele principale ale discuției, pentru fiecare dintre temele acesteia.
3. O bibliografie relevantă, care să aducă analiză pentru fiecare dintre aceste puncte.

Ideea că un „dialog” este o soluție pentru discuție este depășită de mult de realitatea ultimilor 100 de ani. De aceea este nevoie de a avea acest program și această agendă a dezbaterii, pentru a depăși optica de soluționare doar a unui dialog. Programul și agenda propuse pentru discuție sunt adăugate în bibliografia anexată.

8. SINODUL DIN CRETA RAPORTAT LA UN SINOD AUTENTIC PENTRU UNITATE CREȘTINĂ

Problema Sinodului din Creta este golul de analiză teologică, de management și de acord-unitate a Bisericii, gol care trebuie acoperit, și care a generat o decizie greșită a Sinodului, decizie în toate aceste direcții, de soluție teologică, logistică și de acord-unitate a Bisericii. Ce trebuie să facem astăzi este să corectăm decizia pe ansamblu greșită a Sinodului din Creta, umplând în primul rând golul de analiză al acestuia, și apoi, prin analiză în toate aceste dimensiuni ale discuției, plenitudinea Bisericii (în care actorii activi ai problemei, participanți la soborul activ, la soborul activ pe problemă) să poată aduce o contribuție de analiză, pentru ca decizia și calitatea deciziei Bisericii să fie corectă și optimă.

Parcurgând documentul Sinodului din Creta și încercând să vezi cum s-au acoperit sau ce repere au fost aduse pentru aceste direcții, calitatea problemei, definiția, problematizarea, soluția teologică, soluția logistică, cadrul de management și problemele actuale, agenda și tema discuției, toate reperatele teologice și de management ce s-au adus în discuție, ce se vede e un status deconcertant asupra discuției. Calitatea problemei nu e înțeleasă, nefiind deschisă o discuție despre aceasta. Definiția și problematizarea lipsesc, unitatea creștină fiind o problemă neînțeleasă. Soluția teologică nu are nimic în Sinod și unicul lucru pe care Sinodul l-a putut articula e că există un blocaj, adică o neînțelegere. Soluția de management are niște repere inacceptabile, CMB în mare, Ortodoxia sprijinind acerb soluția de management a CMB, declarația de la Toronto, sinodalitatea făcând un lobby puternic managementului protestant în dialogul ecumenic. Cumva Sinodul din Creta este expresia unei deznădejdi totale, dar și a unui blocaj al sinodalității, care nu vede mai departe

de acest blocaj. Ideea de blocaj este egală cu ideea de neputință de continuare a analizei și problematizării, este egală cu o limitare istorică de abordare asupra acestei probleme, cu o limitare a circuitului teologic istoric, și trebuie înțeleasă mult mai precis, ca afirmație majoră a Sinodului.

Așa arată o decizie a Bisericii, plină de incertitudini, precum cea din Creta? Așa trebuie să arate decizia Bisericii care va aduce în unitatea Bisericii protestantismul și catolicismul? E fundamentul deciziei Bisericii incertitudinea sau claritatea-analiza? Dacă astfel de decizii precum cele pentru unitatea creștină nu se înțelege cum trebuie luate, atunci există o obligație pentru a completa golul de analiză decizional, nu pentru a forța instituțional o decizie, pe incertitudine și presupuneri.

Sinodul din Creta este prin sine un blocaj adus discuției și nu o deschidere a acesteia. Pentru că în sine roadele lui sunt să blocheze discuția, să amâne discuția internă a Ortodoxiei la nesfârșit. Și peste toate acestea, a pecetluit monopolul instituțional, a instituit o blocadă sinodală de soluționare a acestuia. Un astfel de Sinod nu e reprezentativ pentru o discuție precum cea pentru unitatea creștină. Este una din încercările superficiale de abordare a subiectului, abordare care nu a înțeles nici dimensiunile acestuia, nici nu a reușit să acopere nimic din discuție. Și doar s-a plimbat în jurul dimensiunilor acestuia, dar nu a reușit să atingă coerent vreunul din punctele discuției.

La cum e structurat și gândit documentul Sinodului din Creta despre unitatea creștină, încearcă să justifice o decizie și o mișcare a Bisericii, a întregii Biserici, dar fără un fundament de analiză a acesteia, întemeind decizia Bisericii în inerție și presupunere. Cumva documentul din Creta despre unitatea creștină e o sumă de

cutume ale Ecumenismului, cutuma CMB, cutuma declarației de la Toronto, cutuma dialogurilor bilaterale, cutuma blocajelor, o sumă de mistere nerezolvate de Ecumenism, care nu înțelege aceste mistere, dar care pe baza acestora persistă într-un mod misterios și ambiguu, confuz, de a rezolva o problemă teologică și de management. Documentul din Creta adună cumva fericit suma curentă de incertitudini în toate direcțiile ale Ecumenismului, însăși sinodalitatea făcând o listă și un bilanț nefericit al Ecumenismului, care asta este, o sumă de incertitudini. Și documentul din Sinodul din Creta este în mare un document de status de management de program, document care a adăugat repere în câteva dimensiuni, teologică și de management, document semnat de ierarhie, dar fără o acoperire corectă a discuției despre management și fără o definiție clară a programului de management aferent discuției.

Ierarhia a semnat un status de management de program fără o definiție clară a programului, fără o analiză a statusului acestuia. Și exact cum s-a putut semna un document și o direcție pentru Biserică fără un status minimal al programului de management al dialogului ecumenic în curs? Fără o definiție coerentă de management a acestuia? Cum s-a semnat de ierarhie un astfel de document? Pe baza unei speranțe și impresii generale? Astăzi mergem înainte în Ecumenism pe baza unor speranțe, dar nu pe baza unei analize? Pentru că indirect, asta e concluzia aceluia Sinod. Și blocajul real al Ecumenismului este al înțelegerii abordării acestuia. Și nu poate fi soluționat prin inerție, ci prin deschidere și analiză.

Sinodalitatea nu a făcut corect analiza problemei unității creștine. Asta este problema actuală a dialogului ecumenic. Sinodalitatea nu a acoperit și nu a creat bibliografia necesară care trebuia adusă în Sinodul din Creta pentru problemă. Întrebarea fundamentală a Sinodului din Creta este exact ce s-a semnat și ce reprezintă o semnătură pe documentul legat de unitatea creștină?

Pentru Sinodul din Creta ar fi trebuit produsă și pusă la dispoziție o bibliografie minimală, care să poată acoperi calitatea, definiția și problematizarea, soluția teologică și logistică, o agendă tematică. Sinodul din Creta nu putea și nu trebuia susținut fără o astfel de încadrare bibliografică și de analiză, în care cele de mai sus să aibă niște coordonate corecte pentru o discuție.

Biserica nu poate merge înainte prin presupuneri, prin inerție, prin diferite propuneri incomplete și insuficiente, care nu au sens de fapt, care nu reușesc să cuprindă corect ce facem. O discuție despre unitatea creștină trebuie să aibă o încadrare mult mai responsabilă, nicidecum o presupunere că istoria este suficientă pentru problemă. Dacă se dorește o discuție serioasă pe subiect cu o astfel de bibliografie și abordare ar trebui condusă.

Un subiect precum unitatea creștină avea nevoie de o abordare serioasă, nu de o expediere și inerție, nu doar de o semnare de acte precum în Creta. Un subiect precum unitatea creștină are nevoie de o discuție largă, cel puțin o dată în istoria Bisericii. Poate ar fi timpul să renunțăm la inerție – inerția ne-a costat deja 100 de ani.

Biserica nu are nevoie să continue un gol istoric de soluționare, doar să îl mute mai departe prin autoritate ierarhică, și să nu îl acopere. Acest gol istoric de soluție trebuie acoperit. Subiectul unității creștine este acoperirea unui gol istoric. De aici pornim. Acesta este blocajul real al discuției, alături de monopolul instituțional, de presupunerea că istoria este egală cu soluția unității creștine. Blocajul instituțional și blocajul de soluție sunt cele două discuții majore care trebuie aduse în plenitudinea Bisericii și scoase dintr-un monopol care nu reușește să continue discuția. Pentru că, dacă nu vom avea această discuție internă, nu vom acoperi golul de soluționare, nu vom construi corect inițiativa de management și în paralel CMB va continua marșul unei unități în relativism și sincretism, și

va construi o unitate protestantă universală în care toți sunt una prin minimalism, relativism și sincretism. Acesta este CMB de fapt.

Cei doi poli ai discuției despre unitate, unitatea în adevăr și unitatea într-un minim protestant, unitatea protestantă în relativism și sincretism, sunt polii între care oscilează discuția despre unitate, valențele unității ecumeniste. Or, astăzi CMB susține cu putere propria variantă de unitate, așa cum și Ortodoxia susține propria variantă. Or, o luptă a acestor doi poli în care Ortodoxia nu are o soluție nu poate să ne ajute pe noi.

Un Sinod al Unității Creștine este cel care va da viață cu adevărat discuției din Ecumenism, va da viață unei soluții ortodoxe autentice. Și dacă Ortodoxia nu începe să aducă în mod serios discuția sub control, aceasta va degenera universal prin polul și varianta protestantă de soluționare. Nu putem privi CMB-ul ca pe ceva inofensiv, deoarece fundamentul CMB este relativismul și sincretismul, concepte majore, puse chiar în fundația, în viziunea acestei organizații, așa cum adevărul este în temelia Ortodoxiei. Și visând la misiunea Bisericii Ortodoxia permite CMB să sădească rădăcinile apocalipsei religioase universale, „erezia ereziilor”, minimalismul în unitate-relativism și unitate-sincretism.

Este exclus ca o organizație protestantă să se nege vreodată pe sine, chiar dacă i se va arăta adevărul. Iar prin CMB și prin Ecumenismul actual un creștinism minimal, unitatea protestantă în relativism creștin, prinde viață în CMB (în care există o listă lungă de confesiuni protestante care s-au unit, lucru care este astăzi ținut sub tăcere), iar unitatea sincretistă a tuturor religiilor prinde viață prin Ecumenismul extins, care folosește acest concept de unitate în sincretism religios (care a prins viață în crislam, inițiativă care este la fel, ignorată).

Acești poli eretici ai unității, unitatea în relativism și unitatea în sincretism, și-au găsit deja suficienți adepți pentru a nu mai fi doar propuneri teoretice, ci chiar propuneri pline de viață, prin CMB, prin ceea ce le-a dat viață. Și sprijinite tacit de Ortodoxie, care în loc să condamne o astfel de abordare este participantul direct la o degenerare religioasă universală, doar cresc universal, până vor rodi o apocalipsă religioasă universală.

Cât timp vom mai ignora această rodire continuă a unei unități în afara adevărului? Până vom fi și noi absorbiți într-o astfel de unitate? Și care ar trebui să fie poziția Ortodoxiei față de o astfel de degenerare a discuției? O ignorare? Politica struțului? Ne prefacem că nu vedem „erezia ereziilor”, cum a fost numit de Sfântul Iustin Popovici Ecumenismul actual? Pentru că această degenerare vine din lipsa limitelor setate corect în inițiativă – și acestea nu mai pot fi controlate astăzi de Ortodoxie, care s-a aliniat și a acceptat (greșit) niște limite așezate greșit de protestanți. Aici nu mai vorbim doar de dogmă, ci de împlinirea „ereziei ereziilor”, de acte concrete, în care ereziile unității în relativism și a unității în sincretism au prins viață.

Vedem astăzi cum este adusă la viață o apocalipsă religioasă universală, cum se încearcă să se dea viață la ceva ce va fi doar o cădere religioasă universală și nu facem nimic pentru a o opri. Și această idee de apocalipsă religioasă universală este una biblică, o realitate cu care Biserica se va confrunta, și pe care trebuie să o prevenim cu orice preț. Și va avea ca rădăcină astfel de idealuri majore, precum cel al unității, care vor fi forțate în diferite circumstanțe de apropiere și de negestionare corectă a unor astfel de inițiative. Ecumenismul actual fără limite setate corect este cadrul ideal pentru a rodi o apocalipsă religioasă universală. Și până la urmă care este misiunea de astăzi a Bisericii, de a preveni căderea Bisericii prevestită biblic sau de a visa la o unitate care nu s-a făcut timp de două milenii?

Și cel mai rău este că această apocalipsă vine chiar din creștinism, dar din creștinismul protestant, care, neputând gestiona discuția (și fiind obișnuit și având în ethosul său minimalismul relativismul și sincretismul), doar degenerază discuția despre unitatea creștină în unitate-relativism și unitate-sincretism. De asta Ortodoxia trebuia să ia la timp atitudine și să înțeleagă ce un Sfânt a spus prin „erezia ereziilor”, prin degenerare teologică absolută, istorică, irecuperabilă, universală. Pentru că Ecumenismul actual nu degeaba a primit această etichetă, care îl leagă de o realitate, de un viitor și o apocalipsă, și nu e doar o exagerare inutilă. Acesta este de fapt Ecumenismul actual, cadrul în care se va produce o degenerare religioasă universală.

Acest lucru va fi interesant pentru creștinism, și în special pentru Ortodoxie, care se va face vinovată de a nu fi acționat la timp, de a fi acceptat pasiv această degenerare universală. Și protestantismul asta aduce, conceptele și temelia unui minimalism teologic, a unui relativism și sincretism, susținute de CMB cu toată puterea. De asta CMB nu doar că nu este viabil, ci prin lucrarea universală a acestor idei, prin circularea lor universală, nu va face decât să degenereze întreaga discuție. Și după ce aceste idei vor circula suficient de mult, vor prinde putere și viață în mâna celor care așteaptă cu nerăbdare astfel de inițiative. De ce în orice direcție în Ecumenismul actual nu vedem decât minimalism, relativism și sincretism, și o luptă între aceste concepte și ideea ortodoxă de convergență în unitate-adevăr?

Protestantismul este sursa problemelor în această discuție. Și în loc ca Ortodoxia să fi așezat ethosul său ca fundament al unei instituții și inițiative universale de dialog, ethosul problematizării-adevărului, a înțelegerii problemelor de rezolvat și a convergenței în adevăr, într-un manifest și într-o instituție proprie de dialog, s-a aliniat direcției date de protestantism în dialogul ecumenic,

neînțelegând că acea direcție nu are limitele setate corect, și că tocmai prin această așezare greșită se va obține o degenerare largă a discuției despre unitatea creștină. Pentru că asta ne arată tot managementul CMB, minimalism, relativism și sincretism, un ethos specific care se regăsește inevitabil în construcția protestantă a CMB. Și de unde să producă vreodată CMB altceva în afară de acestea? Pentru că protestantismul este în esența lui o antiteză și nu știe și nu poate înțelege cum să se așeze un argument corect.

Ecumenismul actual este deja o cale și un drum pe care se merge cu putere de către toate confesiunile creștine și religiile, drum care are ca unică valoare unitatea tuturor, nemaicontând identitatea religioasă și confesională, cumva minimalismul protestant fiind fundamentul acestei construcții și principiul ei de funcționare. Și minimalismul este soluția teologică a degenerării universale. Iar unitatea-relativismul este o implementare a minimalismului și o instanță a acestuia, iar unitatea-sincretismul o alta, roadele eretice ale protestantismului. Cine din Ortodoxie a putut vreodată să conceapă că protestantismul va aduce ceva bun în discuție și cine din Ortodoxie a fost atât de neprevăzător încât să nu vadă că protestantismul doar va degenera discuția? Și acum ce ne facem cu aceste erezii? CMB este cel mai mare prejudiciu posibil adus acestei discuții. Este prejudiciul istoric adus discuției despre unitatea creștină. Pentru că a izvorât un alt trunchi eretic universal, pentru că din CMB a izvorât o apocalipsă religioasă universală. În loc să vedem CMB ca o speranță ar trebui să îl vedem ca un izvor pentru o cădere universală.

Mai bine suntem deplin rezervați pe subiectul unității creștine, dacă nu putem la nivel de management să facem față acestei discuții și dacă nu înțelegem dimensiunile, dar și pericolele ascunse în aceasta, cum se vede în Ecumenism. Cât timp nu am înțeles deplin managementul acestei inițiative trebuie să avem o rezervă maximă față de inițiativele avute în Ecumenism. Visarea la unitatea

creștină nu poate fi folosită ca scuză pentru o degenerare religioasă universală. Nu ne vom putea scuza în fața lui Hristos cu așa ceva. Managementul dialogului ecumenic și crearea unei instituții ortodoxe pentru unitatea creștină trebuiau lăsate în seama unui manager responsabil, care să înțeleagă dimensiunile de viziune, misiune, organizaționale, programul de management aferent, manifestul corect și ortodox, în adevăr, al unei astfel de discuții, care să poată aduce o construcție viabilă de dialog ecumenic pe ansamblu. Și care să oprească superstiția CMB printr-un management ortodox viabil, printr-un program ortodox de management care să stăpânească discuția la nivel de management.

În dialogul ecumenic nu e vorba doar de un dialog oarecare, ci în esență în a reuși să se așeze corect o discuție despre conceptul de unitate, despre esența creștinismului. Și aceasta nu va putea fi făcută decât de cei care au deplin ethosul și simțirea corectă a ce este unitatea în esența ei, și nicidecum nu va putea fi construit de cei care nu au nici idee despre ce este unitatea. Cine va putea articula corect ce este unitatea și cine va putea descoperi simțirea corectă a unității? Doar Ortodoxia. Și cine va putea aduce o construcție viabilă legată de acest concept, cei care nu înțeleg unitatea după două milenii? Și misiunea pe care o are astăzi Biserica este să se adune în plenitudinea sa pentru a discuta și problematiza cum poate fi explicat acest concept catolicilor și protestanților. Pentru că discuția despre unitate va trebuie așezată de Ortodoxie corect, în toate dimensiunile, problematizare, teologică, instituțională, logistică-management.

Noi, Ortodoxia, trebuie să dovedim că avem puterea autentică de construcție creștină și la nivel de management. Pentru că aceasta este de fapt o putere autentică. Și slăbiciunile curente, toate ideile de neputință și dependența psihologică de CMB, trebuie depășite. Nu sunt ceva real, sunt doar închipuiri. Un manager

responsabil poate să rezolve această problemă punând accentul corect pe soluția teologică, fără a fi atras în diferite capcane emoționale sau speranțe deșarte care nu acoperă de fapt discuția autentică și problema de rezolvat. Și asta nu s-a întâmplat în Ecumenism, un management autentic legat de soluția teologică, însoțit de un management responsabil pe partea de logistică și instituție a dialogului. Până nu vom contura precis într-un Sinod coordonatele de problematizare, teologice și de management ale acestei discuții și următorii pași în Ortodoxie pe problemă, nu vom progresa. Și vom avea doar un Ecumenism fără viață, care nu va avea putere să dea viață protestanților și catolicilor, dar mai rău, va duce Ortodoxia în ispită și cădere.

Cine răspunde astăzi instituțional legat de aceste acte din Ecumenism, incompatibile cu Ortodoxia? Care este răspunsul actual al Ortodoxiei legat de acestea? Astfel de acte de unitate interconfesională și interreligioasă venite din Ecumenism condamnă Ecumenismul actual și arată că abordarea și limitele setate, cadrul adus pentru acesta, nu este viabil. Și în fața unei astfel de abordări, Ortodoxia trebuia să dovedească maturitate și discernământ teologic, și nu să adopte o politică de ignorare a unor acte care sunt incompatibile cu sine. Ecumenismul actual este incompatibil cu Ortodoxia. Și Sinodul din Creta trebuia să constate statusul real al Ecumenismului actual, nu doar să îl ignore și doar să continue ceva ce nu este acceptabil.

Ortodoxia are suficiente opțiuni pentru a-și împlini misiunea sa de a aduce în unitatea Bisericii protestanții și catolicii. Nu are nevoie de CMB-uri, nu are nevoie de speranțe bolnave și deșarte. Are nevoie doar de responsabilitate instituțională autentică, care să înțeleagă că o astfel de problemă, precum unitatea creștină, se rezolvă oricum, cât timp soluția teologică și cea de management sunt viabile, sunt discutate, sunt asumate în înțelegere și nu doar în

inertie. Panica instituțională actuală legată de desprinderea de CMB și de orice este dăunător discuției ascunde doar o abordare superficială și o neînțelegere a discuției și a necesarului de management. De aici vine, de la o slăbiciune instituțională în zona de management și problematizare.

Trebuie să renunțăm la această panică actuală legată de CMB și să adoptăm o abordare cu discernământ. Cu siguranță că Biserica va găsi o soluție la această problemă. Panica CMB, panica ruperii de CMB are drept cauză o superstiție instituțională care în lipsa înțelegerii problemei aduce un mod de a lucra prin superstiții și nu prin discernământ. Cumva Ecumenismul pare să fie și o erijare instituțională în superstiții, și nicidecum o dovadă a unei lucidități instituționale care să înțeleagă că are de rezolvat o problemă și nu de urmărit o speranță și o superstiție bolnavă. Mai bine eram atenți la problema de rezolvat și ne smeream cu toții într-un Sinod, decât să fi urmărit în panică CMB. CMB este astăzi doar o superstiție instituțională, profund înrădăcinată în ierarhia Ortodoxiei. Sinodul din Creta este suma actuală de superstiții teologice ale Ecumenismului și nu o analiză responsabilă teologică și de management.

Când toată Biserica spune că CMB nu este compatibil cu Ortodoxia, cine mai ascultă această conștiință teologică a Bisericii, care articulează la nivel mare o incompatibilitate simțită universal de Biserică față de CMB? Pentru că acest glas al Bisericii este glasul unei conștiințe teologice care adoptă o poziție legitimă, o poziție care condamnă ceva pentru incompatibilitatea cu Ortodoxia. Dar, în lipsa unei soluții, este mai simplă o insistență largă într-o direcție greșită și forțarea unei direcții incompatibile cu Ortodoxia decât smerenia, ascultarea Bisericii într-un Sinod.

Și totuși ce a făcut CMB 100 de ani? Doar a arătat cum protestantismul nu poate conduce această discuție și indirect a arătat că Ortodoxia trebuie să se adune pe sine? Pentru că CMB-ul spune

indirect Ortodoxiei că trebuie să se adune pe sine în această discuție și că trebuie să înceapă să își aducă în mod autentic contribuția, și nu doar să fie un spectator pasiv la inițiativele universale greșite pe subiect. Și cum vom mai propovădui Ortodoxia, dacă noi am participat la construirea acestor poli de unitate-relativism și unitate-sincretism? Cui vom mai propovădui noi Ortodoxia, celor cărora le-am spus că este corectă această cale a unei unități în relativism și sincretism?

O discuție despre unitate în general are nevoie de cu mult mai multă protecție, și nu doar de o speranță care ignoră tot răul la care participă. O discuție generală despre unitate are nevoie de cu mult mai multă protecție, de cu mult mai multă cugetare. Pentru că altfel ajungem în poziția de astăzi, în care unitatea în relativism și unitatea în sincretism devin semințele unui trunchi al unui Ecumenism eretic și extins, care doar sădește și dă viață acestor concepte și abordări. Și pe viitor ce se va întâmpla cu Ortodoxia, dacă discuția va degenera și mai mult, vom ajunge să avem o luptă pe față cu această degenerare? Pentru că acolo vom ajunge. La acest scenariu nu ne gândim? Sau de fapt nu trebuia deja să fi adus o opoziție vehementă la ce se întâmplă greșit în Ecumenism? Și cum să aducem o opoziție, când noi suntem parte în acest Ecumenism degenerat?

Poate ar trebui să ne trezim în ultimul ceas, înainte să fim împinși cu toții într-o astfel de unitate generală eretică. Pentru că acesta este următorul pas real al Ecumenismului. Ecumenismul nu a înțeles ce problemă rezolvă, nu are o soluție nici teologică și nici de management, și unica soluție pe care o poate pune la dispoziție este forțarea teologică. Și Ecumenismul actual a înțeles deja că nu poate continua pe o discuție teologică și începe pas cu pas să aducă o agendă de forțare teologică, vizibilă, care se va termina doar prin căderea Bisericii. Ecumenismul începe să renunțe la discuția teologică și începe o agendă de reconciliere și de forțare teologică. Aici

suntem de fapt astăzi în Ecumenism. Și asta ar trebui să atragă atenția Ortodoxiei, că trebuie să se adune pe sine și să clarifice această problemă legată de încotro mergem și încotro ne îndreptăm în Ecumenism.

Și Ortodoxia ar trebui în ultimul ceas să aducă o discuție internă pe subiect, să aducă o propunere pentru discuție și să o explice universal, nu să tacă în fața unei degenerări universale a discuției. Ortodoxia ar trebui să explice întregului creștinism cum trebuie abordată problema unității creștine, și nu să fie un actor pasiv la o inițiativă protestantă. Astăzi noi, Ortodoxia, avem datoria de a călăuzi creștinismul către Hristos. Și nu să fim subiectul călăuzirii protestante în CMB. CMB este o rușine pentru Ortodoxie. Este un apogeu al necredinței.

Dacă nu s-a înțeles încă ce trebuie făcut la nivel de management pentru Ecumenism trebuia deschisă o discuție largă, în Biserică, pentru a se obține o abordare coerentă de management și nu forțată abordarea CMB de management, una care nu are niciun fel de viabilitate, dar care și exprimă ethosul protestant, în care toți sunt egali. Că vrem sau nu, tot la această discuție de management și de problematizare vom ajunge. Acum depinde cât de repede ne trezim. Cumva convergența către soluția autentică a discuției poate dura mai mult sau mai puțin, în funcție de orgoliul instituțional de a bloca discuția în continuare, de a monopoliza instituțional discuția, de a crede în continuare într-o abordare prin monopol și nu prin deschidere. Pentru că Ecumenismul ascunde în spate câteva paradigme de soluționare, una a unui monopol istoric față de o necesitate de deschidere și una a unei necesități interne față de o inerție externă.

Panica aceasta actuală a adoptării unor soluții de management exterioare trebuie oprită. Și un manager trebuia să pună ordine în această discuție, pentru că teologii nu reușesc să facă acest lucru.

Ce se vede clar în acest Ecumenism de 100 de ani este că teologii nu reușesc să organizeze discuția. Și că asta este de departe prima cerință a unui dialog. Și asta trebuie spus clar și pe față. Teologii nu reușesc să adune discuția în nicio dimensiune. Iar instrumentul de management este vital în toată această discuție.

În Sinodul din Creta sinodalitatea a închis ușa în fața Bisericii, izolând discuția de Biserică. Problema sinodalității e că nu a fost de partea corectă a ușii în Sinodul din Creta. Soluția unității creștine a fost întotdeauna în Biserică. Acea ușă a sinodalității trebuia ținută deschisă, pentru a nu crea o rupere și o partiție în unitatea Bisericii și pentru a nu poziționa sinodalitatea în afara soluției unității creștine.

Decizia Bisericii din Sinodul din Creta cu privire la unitatea creștină e ceva de neprivit. Și ce trebuie făcut astăzi este că trebuie atrasă atenția întregii Biserici pe acest subiect că nu suntem într-o direcție corectă în această discuție și că pentru a lua o decizie responsabilă, pentru întreaga Biserică, trebuie refăcută întreaga analiză a problemei unității creștine, și e nevoie și de o discuție largă asupra acestui cadru în care discutăm despre unitatea creștină. Inerția istorică și autosuficiența sinodală actuală nu sunt suficiente pentru a garanta decizia Bisericii în discuția despre unitatea creștină.

Apelul sinodal la autoritate nu poate garanta o decizie a Bisericii, care trebuie susținută de facto printr-o analiză și nu printr-o autoritate. Această decizie a Bisericii asupra unității creștine trebuia susținută printr-o fundamentare largă, într-un Sinod, nicidecum doar prin autoritate instituțională greșit exercitată într-un subiect care nu poate fi susținut de fapt prin autoritate. Nu există de fapt astăzi în Biserică nicio titulatură care să poată garanta acest subiect și nicio decizie asupra acestuia. Sunt două milenii care spun că o decizie nu poate fi luată astfel. Și este un secol întreg care accentuează acest lucru, că e nevoie de o analiză și nu doar de inerție.

Decizia Bisericii referitor la unitatea creștină trebuie reconsiderată în baza unei analize. Problema unității creștine are nevoie de o reanalizare istorică asupra a ce înseamnă această problemă și ce înseamnă soluționarea acesteia, teologică și logistică, soluționare care să fie făcută disponibilă Bisericii și care să fie discutată cu Biserica. Autoritatea instituțională nu a reușit în Sinodul din Creta să susțină analiza necesară acestei discuții, și de aceea există această obligație de deschidere largă a discuției către întreaga Biserică. Și analiza și dezbaterea trebuie făcute într-un Sinod, în cadrul instituțional legitim și istoric pentru astfel de probleme care străbat milenii, care afectează nenumărați creștini din afara Bisericii.

Din perspectiva analizei necesare adițional pe subiect, Sinodul din Creta nu are nimic adus care să justifice decizia luată în Creta. Decizia luată sinodal în Creta nu poate fi de fapt justificată. Nu are nicio acoperire în analiză. Și exact acest fundament de analiză al unei decizii unice în istoria Bisericii trebuie refăcut, pentru ca Biserica să beneficieze de o decizie coerentă, bazată pe o analiză și nu pe autosuficiență. O problemă care a străbătut nerezolvată două milenii, nu poate fi acceptată doar printr-o abordare care a confirmat timp de un secol o inerție istorică greșită. Este ceva greșit aici și care trebuie soluționat. Și nu mai putem depăși acest punct doar pe baza unor presupuneri, doar pe baza adevărului ortodox. Și ar fi timpul să discutăm ce problemă avem de rezolvat și nu doar să ignorăm acest punct. Chiar a venit timpul să soluționăm tot ce a rămas nesoluționat în istorie legat de această discuție.

Biserica are nevoie să refacă procesul de analiză și de decizie al Sinodului din Creta, și asta într-un cadru decizional autentic, într-un Sinod, într-un cadru instituțional în care se iau deciziile mari ale Bisericii. Aceasta este justificarea necesității unui Sinod pentru problema unității creștine. Și pentru asta este nevoie să se pună la dispoziție întregii Bisericii *o teologie ortodoxă a unității*

creștine, o bibliografie și câteva direcții pentru abordarea problemei, pentru definiție, problematizare, soluție teologică, soluție logică, acord-unitatea Bisericii, următorii pași ai discuției. Pe baza unei astfel de discuții trebuie să construim și să luăm o decizie pentru întreaga Biserică.

O teză aprofundată corectă, comprehensivă, pentru problema unității creștine trebuia să înțeleagă structura discuției, să înțeleagă anatomia problemei și să poată deschide direcții de soluționare, să poată ieși dintr-o inerție istorică. Pe baza unei astfel de teze trebuia începută discuția despre unitatea creștină. Și pe baza unei astfel de teologii poate și trebuie avută o discuție largă a Bisericii. Și am încercat în toate lucrările aduse să aduc o propunere pentru o astfel de teză, care să acopere toate dimensiunile discuției. O teză de analiză și o teologie ortodoxă a unității creștine ar fi trebuit să direcționeze Biserica în Sinodul din Creta. O teză care să fi înțeles problema în toate dimensiunile ei. Și o astfel de teză trebuie să fie fundamentul mișcării Bisericii în misiunea sa. Și lucrările propuse pentru subiect cred că acoperă întreaga discuție, în toate dimensiunile necesare.

Când ai în fața ta astfel de decizii de impact asupra întregii Biserici trebuie adusă o contribuție pentru susținerea acestor decizii, mai ales când acestea pot fi susținute, analizate și justificate și din exterior, nu doar instituțional. Problema unității creștine trebuia atinsă și gestionată cu mult mai multă atenție decât s-a făcut din partea Ortodoxiei. Suntem conștienți în Biserică de faptul că acea decizie din Creta nu a fost luată corect, și că s-a luat pe un set de presupuneri? Că o decizie crucială, care trebuia să fie un apogeu a două milenii de zbatere a Bisericii, nu a avut nimic, nicio substanță, nimic care să poată apăra decizia? Suntem conștienți că decizia din Creta nu e corectă pentru Biserică? Și că o abordare pe subiect precum în Creta nu e corectă? Și că o abordare legitimă pentru

problema unității creștine poate veni doar în urma unor discuții de un an de zile, în urma unor sesiuni de dezbatere a tuturor acești pași ai discuției? Pentru că despre asta vorbim, despre o decizie responsabilă cu privire la problema unității creștine.

Aceste două milenii de asta au avut o dificultate de a aborda problema unității creștine, pentru că o astfel de problemă necesită o discuție largă, un Sinod dedicat, o problematizare, analiză, necesită un dialog intern care să fi tratat pe larg problema. Și astăzi trebuie să acoperim analiza lipsă a acestor două milenii și să acoperim lipsa unui Sinod care să abordeze comprehensiv problema. Și nu putem ocoli acest punct. Și un Sinod precum cel din Creta care a ocolit cu dexteritate exact problema de rezolvat, golul istoric de analiză, nu poate rămâne fără un alt Sinod care să acopere acest gol. Și statusul de fapt al lucrurilor este că problema latentă istorică din teologia ortodoxă, care împiedică unitatea creștină, nu a fost încă rezolvată, a rămas nedescoperită și este tot acolo. Și nu putem merge mai departe fără a discuta ce problemă rezolvăm în unitatea creștină. De asta nu putem trece mai departe fără a discuta de ce în istorie nu am reușit să aducem această convergență. Și Sinodul din Creta nu a putut acoperi această întrebare.

Această decizie crucială a Ortodoxiei cu privire la unitatea creștină trebuia luată cu mare atenție și grijă și nu doar închisă ușa în fața Bisericii. Și trebuia să se bazeze pe o teză aprofundată largă, care să acopere toate dimensiunile discuției. Și nu vom putea ocoli acest punct, această problematizare și această abordare oricum am întoarce discuția. Inevitabil va trebui să parcurgem pașii corecți de soluționare. Și o astfel de decizie nu se poate lua pe baza autorității, ci doar pe baza unei analize. Pentru că autoritatea oricum trebuie să explice la un moment ce a reprezentat și pe ce bază s-a luat decizia din Sinodul din Creta legată de problema unității creștine.

Astăzi trebuie să luăm câteva decizii cruciale în această discuție. Și unica autoritate reală o va avea o analiză pertinentă care să demonstreze înțelegerea și stăpânirea dimensiunilor problemei și coerența drumului, a căii de urmat în soluționarea aceasta. Aceasta este de fapt autoritatea legitimă pe care trebuia să se bazeze Sinodul din Creta. Și aici se pare că Sinodul din Creta nu are nici urmă de autoritate și că autoritatea acestuia e desființată deplin de golul de analiză care l-a susținut. Sau, mai bine zis, l-a anulat. Pentru că în lipsa analizei acel Sinod trebuie anulat. Pentru că ce reprezintă o decizie a Bisericii fără o analiză? Reprezintă o eroare. O presupunere. Iar aici nu putem folosi deloc autoritatea instituțională, ci doar cea a unei analize. Problema unității creștine trebuia susținută doar prin autoritatea unei analize. Nu poate fi susținută altfel.

Decizia Bisericii pe subiectul unității creștine s-a luat greșit, fără analiză. Este una care ne conduce într-o direcție opusă. Și trebuie refăcută analiza problemei într-un cadru instituțional similar celui în care s-a luat decizia din Creta. A menționa într-un document care trebuie să ia o decizie tot felul de instituții care rătăcesc de 100 de ani nu e un indicator prea bun că se înțelege ce trebuie făcut în discuție. Unica opțiune aici este a unei analize responsabile care să conducă la o decizie optimă și fundamentată. Și nu o inerție fundamentată în presupunere, incertitudine, în referințe care de care mai iluzorii.

Decizia din Creta nu are neapărat legătură cu teologia, are legătură cu un program de management care trebuia gândit într-un anumit fel. Sinodul din Creta trebuia să acopere o necesitate de management a Bisericii și nu a acoperit-o corect. Și un manager vede asta ușor. Și erijarea în autoritate teologică și instituțională trebuie oprită neavându-și locul într-o discuție de management, care trebuie susținută curat într-o discuție despre un program de management.

Și ca să fie clar despre ce discutăm în Sinodul din Creta, discutăm despre management, și nu despre dogmă.

Natura documentului din Creta legat de unitatea creștină e de management și deciziile de management din Creta nu pot fi de fapt justificate. Documentul despre unitatea creștină nu poate fi justificat, neavând o acoperire de management responsabilă. Și tot ce s-a întâmplat cu acel document a fost că a fost denumit într-un mod teologic pentru a fi acoperit de o autoritate teologică, pentru a fi mutat în sfera teologică, lucru vizibil, dar și greșit, și care nu poate schimba o stare de fapt, că la nivel de management nu se poate susține ce propune acel document.

Astăzi există o întreită vină în discuție, prima fiind că soluția unității creștine există în Biserică și nu e asumată, a doua că se face un păcat teologic față de protestanți și catolici privându-i de mântuire, și a treia că se sfidează Biserica în cererea și apelul acesteia de adunare pe o problemă unică, ecumenică, bimilenară, de o complexitate neacoperită instituțional, dovedită că nu este gestionată și stăpânită instituțional. Astăzi această culpă întreită însoțește sinodali-tatea în toată discuția.

Și totuși, ce a lipsit cel mai mult acelui Sinod a fost smerenia în fața unei probleme bimilenare și respectul față de Biserică. Cumva, de departe, pe lângă faptul că nu a reușit să aducă un capăt de gând și o abordare corectă pentru problemă, Sinodul nu a avut smerenia necesară și nici respectul față de Biserică, pentru a aduna cu adevărat Biserica pe o problemă bimilenară. Dincolo de orice, un Sinod este un exercițiu de smerenie, de adunare și de respect față de întreaga Biserică.

Protecția discuției și soluția teologică sunt primele lucruri de considerat în rezolvarea problemei unității creștine. Există soluții logistice, nu aici e problema și nu aici avem probleme. Și aici există și

vom găsi variante de lucru în dialog, care să nu expună Ortodoxia și discuția la degenerări greșite, universale. Și nu trebuie să ne lăsăm furați și capturați de o panică și de o temere a pierderii unei oportunități în tot felul de CMB-uri care nu sunt de fapt oportunități și care doar încurcă discuția. Și ar trebui să temperăm visarea teologică actuală cu un pragmatism de management, care să ofere puțină luciditate și o temperare a visării instituționale actuale a Ecumenismului. Și nu ar trebui să ne pierdem cu firea și să ne pierdem capul când se vehiculează tot felul de speranțe bolnave precum CMB. În această ordine trebuie să discutăm despre unitatea creștină și să punem protecția teologică înaintea visării la oportunități false, la o visare la oportunități care nu sunt acolo. O discuție despre unitate trebuie întâi protejată pentru a nu degenera și abia apoi sperat la altceva.

III. UN SINOD AL UNITĂȚII CREȘTINE. AGENDĂ ȘI ORGANIZARE

Capitolul propune o agendă și o desfășurare tematică pentru un Sinod cu tema unității creștine.

O discuție despre tema unității creștine ar trebui să aibă 4 sesiuni de dezbateri, precedate de o fază de pregătire. Sesiunile ar trebui desfășurate la interval de 3 luni de zile, timp de 1 săptămână fiecare, pentru a exista timp în Biserică între sesiuni pentru dezbateri pentru fiecare punct și pentru a se putea aduce contribuții pentru fiecare sesiune. Un astfel de Sinod ar trebui să se desfășoare timp de un an, pentru a exista timp pentru discuții interne pe diferite teme. Și după ce Ortodoxia va aduce un Sinod pentru a dezbate și va aduce coordonatele corecte ale discuției, va trebui să comunice universal aceste coordonate și să deschidă o instituție care să răspundă în toate dimensiunile cerințelor acestei discuții.

1. FAZĂ PREGĂTITOARE

Este pentru pregătirea temelor de discuție, pentru a anunța tematica, bibliografia, întrebările și punctele principale din fiecare sesiune. Scopul este de a pregăti întreaga discuție, dar și de a oferi pentru prima sesiune un timp de pregătire. La fel, este de a aduna contribuții pentru discuția din prima sesiune. Ar trebui să dureze 3-6 luni.

2. SESIUNE #1 - SOLUȚIA TEOLOGICĂ

Orice discuție despre unitatea creștină trebuie să pornească nu de la Ecumenism, nu de la Sinodul din Creta, nu de la un alt aspect marginal, ci de la problema pe care o rezolvăm. Orice altă discuție se va construi pe aceasta. Prima sesiune a Sinodului ar trebui să aibă ca obiectiv discutarea soluției teologice. Punctele mari de discuție sunt calitatea problemei, definiția și problematizarea, direcții și strategii de soluționare, o metodă și organizare argumentativă, contribuții necesare în zona de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară.

Obiectivul acestei sesiuni este înțelegerea problemei, înțelegerea necesarului de soluționare și obținerea unor direcții viabile de soluționare.

3. SESIUNE #2 - SOLUȚIA LOGISTICĂ

O a doua sesiune a Sinodului ar trebui să acopere cadrul logistic, cadrul de management general al discuției. Ce trebuie să vedem aici sunt mai multe propuneri pentru un program ortodox de management al discuției, care să acopere toate dimensiunile specifice unui program (obiective, presupuneri, riscuri, management în mai multe direcții, precum cele adăugate în lucrarea „*Soluția logistică a dialogului ecumenic*”).

Obiectivul acestei sesiuni este de a produce un program coerent de management, program care să aibă viabilitate în toate dimensiunile de management.

4. SESIUNE #3 - ACORDUL-UNITATEA BISERICII ȘI SINODUL DIN CRETA

Deoarece în Biserică există obiecții largi cu privire la direcția Bisericii în Ecumenism, cu privire la acțiunile, la încotro ne îndreptăm, deoarece există o temere generală asupra riscurilor acestei inițiative, asupra actelor și inițiativelor concrete din Ecumenism, deoarece există două părți care susțin poziții diferite, partea antiecumenistă și partea ecumenistă, trebuie să existe o discuție cu privire la toate obiecțiile Bisericii legate de această inițiativă.

Obiectivul acestei sesiuni este de a discuta toate obiecțiile Bisericii cu privire la discuție, pentru a exista un acord și o unitate în Biserică pe un subiect mult controversat timp de 100 de ani, pentru a avea pace și unitate în Biserică în această inițiativă.

5. SESIUNE #4 – URMĂTORII PAȘI AI ORTODOXIEI ÎN DIALOGUL ECUMENIC

Este necesară o discuție finală, pentru a sumariza după un timp toate discuțiile din sesiunile anterioare, pentru a exista vizibilitate largă asupra următorilor pași ai Ortodoxiei pe acest subiect. Concret va trebui să se adune discuția într-un document al Sinodului, care să prezinte dimensiunile discuției, într-un format și conținut care să fie folositor pentru Biserică. Și va trebui începută o misiune a Bisericii în coordonatele corecte de problematizare, teologice și de management.

6. UN DOCUMENT PENTRU UNITATEA BISERICII ASUPRA SUBIECTULUI UNITĂȚII CREȘTINE

Următorii pași ai Ortodoxiei cu privire la unitatea creștină, direcția Bisericii cu privire la unitatea creștină, acordul și unitatea Bisericii cu privire la subiect ar trebui cuprinși într-un document care să aibă următoarele puncte:

1. Calitatea problemei
2. Definiție și problematizare
3. Coordonatele teologice la nivel de direcții și strategii de soluționare, necesitatea unei metode și a unei organizări argumentative, contribuții în zona de argumentare, analiză, comunicare și integrare exterioară
4. Coordonatele mari la nivel de management, necesitatea unui program ortodox de management care să gestioneze cadrul general, limitele discuției, presupunerile, riscurile, comisiile alocate în program
5. Coordonatele mari la nivel de acord-unitate a Bisericii
6. Statusul *actual* al Ecumenismului, în direcțiile teologică, logistică, și *necesarul* real al discuției care trebuie acoperit pe baza analizei aduse de Sinod
7. Decizia Bisericii cu privire la misiunea sa, la dialogul ecumenic, întemeiată în analiza anterioară, următorii pași de făcut în Ortodoxie pe subiect.

Acest document alături de o bibliografie și analiză adiționale și decizia Bisericii pe baza acestora sunt rezultatul unui Sinod, care trebuie să își întemeieze decizia într-o astfel de abordare. O decizie a Bisericii pe un subiect de două milenii și legat de misiunea Bisericii ar trebui structurată și întemeiată într-o astfel de abordare, și nu într-o expediție în inerție precum s-a întâmplat în Creta.

7. UN APEL LA ORGANIZAREA UNUI SINOD PENTRU UNITATEA CREȘTINĂ

Pentru ca Ortodoxia să aducă mântuire protestanților și catolicilor trebuie să dovedească și teologic, dar și în management, că are resursele necesare de construcție pentru unitatea creștină. Altfel cine va crede în ea? Vor spune protestanții că datorită lor s-a întâmplat acest lucru. Noi suntem cei care trebui să dovedim o construcție legitimă creștină, nu protestanții și nu catolicii. De la noi se așteaptă asta astăzi. Și noi avem responsabilitatea în fața lui Dumnezeu să aducem așa ceva, și nimeni alții. Și vom dovedi adevărul ortodox nu doar prin dogmă, ci și prin management.

Am solicitat anterior Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, și adresez încă un apel la o deschidere a discuției despre unitatea creștină către întreaga Biserică, pentru soluționare, și la organizarea unui Sinod pentru Unitatea Creștină, din cauza necesarului de problematizare, analiză, soluționare, neacoperite istoric, și din cauza nevoii Bisericii de unitate într-o problemă care frământă Biserica de milenii. Astăzi este nevoie de un Sinod care să aducă o analiză corectă pe această problemă, analiză care să fie de facto al discuției despre unitatea creștină. Și care să poată fi folosită pentru a direcționa corect Biserica, dar și pentru a aduce rezultate concrete în întoarcerea catolicilor și a protestanților în unitatea Bisericii.

Pentru a avea rezultate concrete în dialogul ecumenic e nevoie de un pas concret spre soluționare, și nu de tergiversarea discuțiilor despre soluționare la nesfârșit. E nevoie de o acțiune concretă a Bisericii, care să mute această problemă din locul în care este cimentată istoric. Și asta nu se va putea face decât în plenitudinea Bisericii. Sinodul din Creta nu a reușit să mute problema unității creștine din locul în care a fost cimentată istoric. Și e nevoie de un

Sinod care să aibă puterea să mute o problemă bimilenară, să înceapă deblocarea drumului către Ortodoxie a protestanților și catolicilor. Cred că un Sinod al Unității Creștine pe o astfel de abordare ar trebui construit, precum cea propusă în toate lucrările aduse pe temă (disponibile în bibliografia anexată), pentru ca mișcarea și decizia Bisericii să aibă o temelie pe care să se poată construi ceva ortodox, care să nu permită degenerarea discuției și căderea Bisericii.

Și unde se vede lipsa actuală de management din Ortodoxie? În Sinodul din Creta, care nu a înțeles că pentru a avea o decizie pe un program de management era nevoie de un management cuprinzător, care să susțină inițiativa, și nu doar o deusolare generală, în care menționarea a tot felul de referințe din toate părțile, menționarea blocajului, menționarea a tot felul de lucruri adunate într-un document pentru a justifica o incertitudine, este ceva inacceptabil la nivel de management. La nivel de management Sinodul din Creta este o abordare inacceptabilă pentru ce se dorește în Biserică. A vedea o deusolare care nu poate decât să adune din toate părțile diferite idei pentru a-și justifica o neputință nu e ceva care să poată fi folosit la nivel de management.

Analizat ca status al unui management de program, Sinodul din Creta este ceva ce nu are niciun fel de coerență. Documentul referitor la misiunea Bisericii este inacceptabil din punct de vedere al unui management de program. Și ce trebuie să facem astăzi în Ortodoxie este să repetăm Sinodul din Creta, dar să avem un Sinod responsabil, care să adreseze specific această temă majoră, tema unității creștine, să aducă niște direcții coerente de definiție, problematizare, soluție teologică și logistică, acordul-unitatea Bisericii și următorii pași, să potențeze contribuții, să aducă o bibliografie responsabilă, să poată fi folosit ca bază și fundament al unei discuții coerente a Bisericii legată de ce facem pe acest subiect.

Sinodul din Creta trebuie repetat nu doar din cauza problemelor interne ale aceluși Sinod (care și acestea obligă acest lucru), ci datorită problemei majore legate de lipsa de direcționare corectă a Bisericii pe subiect. Pentru că astăzi ca Ortodoxie ar trebui să facem ceva și facem altceva, tocmai pentru că nu avem o analiză.

Unde am ajuns ca Ortodoxie și cât de mare este disperarea internă, dacă am ajuns să ne legăm strâns de astfel de inițiative precum CMB? CMB este o măsură a disperării interne a Ortodoxiei care, în lipsa unor soluții, în lipsa unei înțelegeri, se agață cu disperare de soluții surogat, care nu sunt soluții de fapt și care nici acelea nu au înțeles problema de rezolvat, care doar tulbură discuția și nu o limpezesc. Cumva această panică de soluționare trebuie alungată, trebuie controlată, pentru a nu se răspândi iresponsabil în întreaga Biserică, care ajunge să ia decizii pe baza unor temeri, a unei frici, a unor presupuneri și nu a unei analize. Ierarhia a adus un nor larg de temere peste Biserică în Ecumenismul actual.

Garanția adusă de ierarhie în Sinodul din Creta că CMB va rezolva această problemă ar trebui confruntată cu o altă propunere mai responsabilă, aceea a unui Sinod intern pentru problematizare, analiză, propunere, care pare o abordare mai coerentă. CMB sau un Sinod intern de soluționare vor fi soluția acestei probleme? E o întrebare fundamentală, la care ierarhia a răspuns greșit în Sinodul din Creta. Sinodul din Creta a avut de toate, dar nu o opțiune internă de soluționare. Și ce va trebui să facem în continuare este să urmăm această cale ignorată în Creta, care este calea autentică a acestei discuții. Calea autentică a acestei discuții este una a unui Sinod intern, nu una a unui management extern.

Cum e și care e structura reală a discuției despre unitatea creștină? Asta pare să fie scăparea fundamentală a Sinodului din Creta. Sinodul din Creta trebuia să înțeleagă structura discuției întâi și apoi să vadă componentele de definiție și problematizare,

teologică, de management, de acord-unitate a Bisericii, următorii pași ai discuției. În acest cadru trebuia să se ridice orice dezbatere despre unitatea creștină. Discuția trebuia încadrată într-un cadru general corect.

Astăzi trebuie un Sinod care să încadreze corect discuția despre unitatea creștină în toate dimensiunile. Astăzi această problemă nu e încadrată și discutată corect în Biserică de fapt. Și nu a existat încă în Biserică acea abordare care să adune în unitatea Bisericii definiția, problematizarea, analiza, soluția teologică și logistică, să înțeleagă cum se adună discuția. Iar problema unității creștine nu a fost adunată în istorie, astfel încât Ortodoxia să vină pe ansamblu cu un argument viabil.

Coerența și viabilitatea discuției despre unitatea creștină trebuiau asigurate printr-un Sinod, nu printr-o inerție istorică. Și asta e pentru că istoria nu a înțeles ce e de făcut față de protestanți și catolici pentru unitate. Asta va trebui să acopere acest Sinod, de ce istoria nu a acoperit problema. Și răspunsul este din cauza unor limitări de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, management, altele. Acesta este obiectul acestui Sinod. Și logica e un alt punct deschis, Ortodoxia neavând astăzi soluții autentice aici.

Acest Sinod trebuie să aducă o discuție legată de toate aceste puncte, rămase descoperite în istorie, neacoperite, zone care nu vor fi acoperite prin forță brută, prin teologi și dialog, doar comasând mase de teologi în CMB-uri sau în dialoguri bilaterale, ci prin discutarea internă a opțiunilor de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, management, care să aducă o contribuție teologică, o dezvoltare și o extensie teologică relevantă pentru această discuție, și care să aducă în timp convergența argumentului teologic, dar și întoarcerea în unitatea Bisericii a protestanților și catolicilor.

Ce atrage atenția unui manager legat de Ecumenism este că nu are coerență la nivel de management. Pentru un manager, ce se face astăzi în Ecumenism seamănă a dezorganizare generală, a neînțelegere și lipsă de soluții și nu o abordare responsabilă de problematizare, management și soluționare. Și de acolo pleacă totul în soluționare, de la management. CMB, adunările CMB, declarația de la Toronto, documentul BEM, Sinodul din Creta, dialogurile bilaterale sunt doar o împrăștiere negândită a discuției în ceva ce nu are nicio idee despre cum să abordeze discuția. Și lipsa tezelor de management din Ecumenism spune multe, spune de fapt totul legat de starea actuală a managementului Ecumenismului.

Ecumenismul trebuia să înceapă cu o teză de management. Nu cu o inerție ortodoxă istorică. Și tot ce vezi legat de management în Ecumenism e revoltător pentru un manager. Lipsa de eficiență de management e vizibilă pentru un manager. Și trebuie oprite puțin lucrurile, discutate și așezate într-o rânduială. Altfel facem lucruri doar ca să le facem, fără să ajungem nicăieri.

Primul lucru de care are nevoie discuția este de organizare. Unitatea creștină se va rezolva printr-o organizare responsabilă a discuției, nu prin inerție. Și ar trebui cerute mai multe perspective de management, proiecte de management, pentru că nu este o discuție atât de simplă încât să se ia un manual de dogmatică și să se rezolve prin dialog – aceasta este doar o perspectivă simplistă a discuției. Egalul între dogmatică-istorie și management este unul greșit. Și acest egal pus greșit ne-a condus greșit în Ecumenism. Acest egal greșit e cauza stării actuale a Ecumenismului. De departe managementul este prima problemă a Ecumenismului. Și tot ce se face legat de management este mutarea responsabilității la ierarhie, care nu are o soluție, care nu reușește să aducă ceva viabil, care doar pasează responsabilitatea în CMB-uri și nu înțelege cum să abordeze discuția.

Este exclus ca CMB-urile actuale să fie o soluție pentru unitatea creștină. Soluția unității creștine va fi legată de dimensiunea teologică, nu de cea logistică. De aici va porni unitatea creștină, nu de la CMB-uri. Panica și euforia unor oportunități în CMB este derizorie. Trebuie rezolvată întâi problema teologică pe care o avem. Și logica de dialog va trebui să fie una sigură (care să poată potența o convergență și care să evite în același timp o degenerare universală a discuției, mizând pe soluția teologică), una care să arate către Ortodoxie ca soluție atât teologică, cât și de management.

Soluția de management nu va trebui doar să arate un dialog, ci va trebui să arate creștinismului că Ortodoxia are capacitatea să descurce astfel de probleme complexe și orice problemă a creștinismului. Pentru că noi, Ortodoxia, suntem soluția și răspunsul acestei probleme. Și va trebui să dovedim acest lucru. Noi suntem actorul principal al discuției. Ortodoxia trebuie să dovedească în creștinism o capacitate de construcție la mai multe niveluri, nu doar teologică.

Nimic nu trebuie făcut fără un proiect, când e vorba despre construcții atât de complexe, în mai multe dimensiuni, precum dialogul ecumenic și problema convergenței argumentului creștin. Probleme atât de complexe trebuie rezolvate cu un proiect de soluție în față, care trebuie urmărit cu mare atenție. Nu pot fi rezolvate altfel. De asta e nevoie ca un proiect viabil pentru unitatea creștină să fie discutat de Biserică. Și astăzi nu avem acest proiect. Unitatea creștină nu are un proiect viabil astăzi și asta este problema unității creștine. Și trebuia lucrat după un proiect în toată această discuție. Și acest proiect al unității creștine va trebui să conțină definiția, problematizarea, soluția teologică, soluția de management, acoperirea zonelor de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, acordul-unitatea Bisericii și următorii pași în Ortodoxie. Așa trebuie lucrat corect în Ecumenism.

A construi astfel de inițiative fără o perspectivă de management unitară, largă, este ceva sortit eșecului. De asta Ecumenismul actual este un eșec. Și tot ce vezi în lucrările despre Ecumenism e o incapacitate cronică de exprimare a necesarului de management, de abordare sistematică a problemei. Și peste tot în discuție vezi răspândite elemente și reperi de management neviabile, neadunate, vezi doar o lipsă a unei coerențe de management. CMB, declarația de la Toronto, documentul BEM, Sinodul din Creta sunt reperi într-o discuție de management, reperi care arată clar că nu se înțelege abordarea necesară acestui subiect de nicio parte. Și fiecare parte recurge la surrogate de soluționare și forțare teologică precum CMB (prin teologie ecumenistă, prin relativism și sincretism) și Ortodoxia prin a externaliza și pasa soluționarea problemei unor instituții care nu au înțeles nici ele ce e de făcut și care nici ele nu au o abordare de management coerentă. Și fiecare instituție se uită la celelalte și nu se reușește să se dea coerență discuției.

Acesta este statusul actual al managementului în Ecumenism. Și aici trebuia avută o discuție de management comprehensivă în interiorul Bisericii, și nu închisă ușa sinodalității în fața Bisericii, cum s-a întâmplat la Sinodul din Creta, un gest în istoria Bisericii reprezentativ pentru starea actuală internă a Ortodoxiei. Pentru că Biserica e cea care de fapt va rezolva problema.

Ecumenismul actual are deja chipul unei apocalipse religioase universale. Are toate elementele necesare unei degenerări, are toate mecanismele interne pentru asta. A dat deja viață la un trunchi eretic al unității-relativismului și unității-sincretismului. Are deplin structura internă a unei apocalipse și degenerări universale. Astăzi de fapt ar trebui să luptăm cu această erezie și degenerare și nu să ne complăcem și să visăm la unitatea creștină. Ecumenismul actual este de fapt o apocalipsă religioasă. Și asta din cauza lipsei de management, nebăgării de seamă a necesarului de management și a limitelor

necesare discuției. Și asta pentru că teologii nu înțeleg dimensiunea de management a problemei. Și nu reușesc să controleze problematizarea, riscurile, presupunerile, limitele și degenerarea discuției. Ca să se atingă problema unității creștine era nevoie de o înțelegere a managementului necesar acesteia. Și nu doar de teologie pentru ca apoi să ne trezim cu o degenerare universală, și asta printr-un management greșit.

Un Sinod este singura soluție și salvarea acestei discuții. Pentru că tergiversările actuale doar îngroapă dialogul ecumenic, doar blochează discuția în diferite moduri. Și această tergiversare este plătită cu un preț de necuprins, cu prețul unui veac. Blocajele instituționale, umane, de problematizare, teologice, logistice, de acord-unitate sunt subiectul acestui Sinod și nu pot fi deblocate decât în astfel de discuții, așa cum și Sinoadele Ecumenice au deblocat și au adus convergență și unitate în Biserică pe subiecte care au măcinat Biserica zeci și sute de ani.

Astăzi e nevoie de responsabilitate instituțională care să deschidă discuția și nu doar să închidă ușile sinodalității și să declare, ca în Sinodul din Creta, că inerția istorică e soluția Bisericii la problemă și că managementul va fi făcut de protestantism, că a expedia problema în inerție și management exterior este soluția actuală pe problemă. Această izolare a problemei și păzirea acesteia de a fi soluționată e ceea ce ne aduce la rezultatele de astăzi. De asta suntem aici, din cauza unor presupuneri instituționale care doar fac rău unei discuții nestăpânite încă.

Este suficient ce s-a făcut instituțional până acum în Ecumenism. Și este nevoie de o schimbare deplină de paradigmă de soluționare pentru problema unității creștine. Și cumva sinodalitatea trebuie să permită deschiderea discuției către Biserică, fiind într-o poziție în care nu a înțeles problema de rezolvat, nu a acoperit nimic din problematizarea, analiza, dezbateră necesară, și doar aduce

decizii eronate, precum cea de la Sinodul din Creta, decizii nefundamentate, neacoperite de nimic, decizii care arată că sinodalitatea nu stăpânește discuția și problema.

Dacă există bunăvoință în Biserică pentru a se rezolva problema unității creștine, atunci trebuie să existe bunăvoință și pentru a discuta o soluție autentică, o soluție care să rezolve problema și care să nu expună greșit Ortodoxia la o cădere. Pe o problemă care afectează cel puțin 2 miliarde de credincioși eterodocși nu se poate gândi soluționarea decât la nivelul unui instrument autentic de soluționare, al unui Sinod.

Protestanții și catolicii au plătit deja cu un veac un orgoliu instituțional al Ortodoxiei. Ortodoxia trebuia să fi adus deja un Sinod de soluționare pe subiectul unității creștine și nu unul de auto-suficiență instituțională și inerție istorică. Un astfel de impact al problemei ar trebui gestionat responsabil, printr-o formă și inițiativă sinodală largă, extinsă, și nu închis greșit într-un format redus de discuție. Un astfel de Sinod ar trebui să fie o împlinire a Sinodului din Creta, însă să fie acoperit de o analiză, teologică și de management, în acordul și unitatea Bisericii. De un astfel de Sinod are nevoie astăzi Ortodoxia.

BIBLIOGRAFIE PENTRU SINOD

Bibliografia pentru o astfel de discuție și Sinod, pe tema unității creștine trebuie să acopere punctele de calitate, definiție, problematizare, soluție teologică, soluție logistică, argumentare, analiză și comunicare, integrare exterioară, o agendă tematică a discuției, pentru a se putea obține un cadru complet de discuție. Lucrările de mai jos acoperă toate aceste puncte care sunt parte din discuția despre unitatea creștină.

Bibliografie pentru direcțiile propuse în volum:

1. *Ortodoxia și internaționalismul religios*, preluare din *Omagiu memoriei părintelui Dumitru Stăniloae*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1994
2. Ion Bria, Pr. Prof. Dr., *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1995
3. John Meyendorff, *Catholicity and the Church*, Crestwood, NY, St. Vladimir's Press, 1983

Propunere pentru un Sinod al Unității Creștine:

1. Doru Nastasă, *O propunere pentru un Sinod al unității creștine*, Editura Smart Publishing, București, 2024 (lucrarea curentă)

Calitate problemă:

2. Doru Nastasă, *Unitatea creștină, problemă de Sinod Ecumenic*, Editura Smart Publishing, București, 2023

Definiție și problematizare:

3. Doru Nastasă, *Unitatea creștină în Ortodoxie*, București, 2023

Soluția teologică și logistică:

4. Doru Nastasă, *Soluția argumentativă a unității creștine*, Editura Smart Publishing, 2024
5. Doru Nastasă, *Soluția logică a dialogului ecumenic*, Editura Smart Publishing, 2024

Agenda tematică a discuției:

6. Doru Nastasă, *Programul discuției despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Total Publishing, 2023

O sinteză pe scurt a argumentului actualizat al unității în Ortodoxie, o expunere pe scurt pentru teologia propusă, un apel la unitate:

7. Doru Nastasă, *O catedrală teologică a unității creștine*, București, 2023
8. Doru Nastasă, *Un discurs despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Smart Publishing, București, 2023
9. Doru Nastasă, *Un apel la unitate adresat Pontifului Romei și ierarhiei Bisericii Ortodoxe*, Editura Smart Publishing, București, 2023

Studii teologice, refacerea unor analize din dialogul ecumenic (unitatea și ruperea Bisericii, primatul, teza protestantă, altele):

10. Doru Nastasă, *Biserica Una, Ortodoxă, și Ecumenismul*, Editura Agaton, București, 2022
11. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Catholicismul*, Editura Agaton, București, 2022
12. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Protestantismul*, Editura Agaton, București, 2022
13. Doru Nastasă, *Mărturia harului și a comuniunii*, Editura Agaton, București, 2022
14. Doru Nastasă, *Unitate, Cincizecime, Biserică*, Editura Agaton, București, 2022.

Toate lucrările sunt disponibile și online, gratuit, în format pdf, pe site-ul <https://unitateaortodoxa.ro>, pentru a fi disponibile imediat în această discuție.